

1. MEZOPOTAMYA TURİZM VE GASTRONOMİ FUARI

MART 2022

STRATEJİK PLANLAMA, KOORDİNASYON VE
PAZARLAMA GRUPOBAŞKANLIĞI

AR-GE BİRİMİ

1.MEZOPOTAMYA TURİZM VE GASTRONOMİ FUARI

1. Mezopotamya Turizm ve Gastronomi Fuarı, 24-27 Mart 2022 tarihleri arasında Diyarbakır Mezopotamya Uluslararası Fuar ve Kongre Merkezi'nde düzenleniyor. T.C. Diyarbakır Valiliği ev sahipliğinde ve

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ana sponsorluğunda, Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) ve Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası desteği ile TÜRSAB Fuarcılık Hizmetleri A.Ş. ve Diyarbakır Fuarcılık ve Ticaret A.Ş. tarafından organize edilen fuar, yurt içi ve yurt dışından turizm profesyonellerini ve ziyaretçilerini ağırlanıyor.

Mezopotamya bölgesinin benzersiz coğrafyasını yansıtan Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak'ın turistik değerlerinin tanıtıldığı fuarda, bölgenin sahip olduğu kültür, tarih, inanç, gastronomi alanındaki turistik değerlerinin yanı sıra doğa ve yaban hayatı da ön plana çıkarılıyor.

BÖLGENİN DEĞERLERİ MEZOPOTAMYA İLE MARKALAŞACAK

Bölgede hayli gelişmiş olan Mezopotamya'nın öne çıkan değerlerinden el sanatları ve zanaatkarlara da kapısını açan fuar ile bölgenin tüm değerlerinin, "Mezopotamya" adı altında markalaştırılması hedefleniyor. Turizmciler başta olmak üzere iş dünyasının yoğun ilgi gösterdiği fuarda, bölgedeki coğrafi işaretli ürünlerin ve gastronomi unsurlarının tanıtımı da yapılıyor. Bölgeye özgü etkinliklerle zenginleşecek fuarda hem yerel şeflerin hem de Türkiye

apında tanınan isimlerin katılımıyla birbirinden lezzetli gastronomi atölyeleri de düzenleniyor.

PANELLERDE BÖLGENİN SAKLI YÖNLERİ ELE ALINACAK

1. Mezopotamya Turizm ve Gastronomi Fuarı'nda düzenlenecek panellerle de bölgenin turistik değeri yeniden ve farklı bakış açıları ile ele alınacak. Mezopotamya İnanç Turizmi, Mezopotamya'da Bilime Yön Veren Arkeolojik Kazılar, Mozaikler Yolu, Mezopotamya'nın Gizli Rotaları, GastroTurizm ve Kültür Turlarında Gastronomi başlıklı oturumları fuara ayrı bir renk katacak.

PARTNER ÜLKE KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

Bu yıl ilki gerçekleşen fuarın partner ülkesi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, partner şehri ise Bursa oldu. Türk Hava Yolları'nın 'Resmi Havayolu Taşıyıcısı', İnoksan'ın 'Workshop Alanı Mutfak Sponsoru' olduğu fuarda, 2 ülke ve 11 şehirden katılımcılar stand açıyor. Bakanlıklar, valilikler, belediyeler, kalkınma ajansları, il kültür ve turizm müdürlükleri, seyahat acentaları ve tur operatörleri, turizm büroları, oteller ve konaklama tesisleri, turizm taşımacılığı şirketleri, kafe ve restoranlar, otel ekipmanları, turizm teknoloji/yazılım şirketleri, medya kuruluşları, birlik ve derneklerin katıldığı fuara; iş ve kongre, sağlık, gastronomi ile kültür turizmi alanlarında faaliyet gösteren seyahat acentaları ve şirketler de katılım sağlıyor.

Yurtiçi ve yurtdışındaki tur operatörleri ve seyahat acentalarından üst düzey satın almacıların davet edildiği fuarda, yapılacak B2B ikili görüşmelerle bölgenin turizm zenginliklerini yakından tanımaları, firmalarla iş birlikleri kurlmaları, bölgesel kalkınmaya ve sürdürülebilir turizme yönelik önemli anlaşmalara imza atmaları sağlanacak.

1. MEZOPOTAMYA TURİZM VE GASTRONOMİ FUARI / ETKİNLİK PROGRAMI**24 Mart 2022 Perşembe**

SAAT	PROGRAM	KONUŞMACILAR
10:00-11:30	AÇILIŞ	
13:30 - 15:00	Mezopotamya İnanç Turizmi	Moderatör: Prof.Dr. Serhat Harman - Mardin Artuklu Üniversitesi Rektör Yardımcısı / Turizm Fakültesi Dekanı
		Saliba Özmen - Mardin ve Diyarbakır Metropoliti
		Abdülaziz Yatkın - TÜRSAB İnanç Turizmi Komite Başkanı / Yazar
		Atilla Şükrü Nilgün - Profesyonel eğitmen, Ülkesel rehber, TUREB delegesi Antalya Rehberler Odası
15:30 - 17:00	Mezopotamya'da Bilime Yön Veren Arkeolojik Kazılar	Moderatör: Aydın Aslan - Şanlıurfa İl Kültür ve Turizm Müdürü
		Doç. Dr. Aytaç Coşkun - Zerrehan Kalesi Kazı Başkanı - Dicle Üniversitesi
		Prof. Dr. Necmi Karul - Göbeklitepe-Karahantepe Kazı Başkanı - İstanbul Üniversitesi
		Arkeolog Hasan Mentese - Dara Antik Kenti Kazı Bşk. Yrd

25 Mart 2022 Cuma

SAAT	PROGRAM	KONUŞMACILAR / ŞEFLER
10:00 - 10:50	Mozaikler Yolu	Moderatör: Mehmet Bülent Öztürk - Gaziantep İl Kültür ve Turizm Müdürü / Profesyonel Turist Rehberi
		Prof. Dr. Mehmet Önal - Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü / Harran Ören Yeri Kazı Başkanı
11:00 - 12:30	Mezopotamya'nın Gizli Rotaları	Moderatör: Özdemir Sözmen - TÜRSAB Kültür Turizmi İhtisas Başkanı
		Rahime Yaşar - TÜRSAB Yönetim Kurulu Üyesi
		Aylin Özsvaşa - TÜRSAB Incoming Turizmi İhtisas Başkanı
		Hidayet İlhan Uçak - Sempatur
		Cengiz Kellekçi - Trip Now Travel
14:00 - 15:00	1. Atölye	Hazer Amani - Fireroom Chef Owner
15:30 - 16:30	GastroTurizm	Moderatör: Ömer Kartın - TÜRSAB Gastronomi Turizmi İhtisas Başkanı
		Sahrap Soysal - Şef, yazar
		Doç.Dr.Turgay Bucak - Dokuz Eylül Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Anabilim Dalı Başkanı
		Demet Sabancı Çetindoğan - shopsa.com.tr Yönetim Kurulu Başkanı / Dem Turizm Yönetim Kurulu Başkanı

26 Mart 2022 Cumartesi

SAAT	PROGRAM	ŞEFLER
10:30 - 11:00	Kültür Turizminde Gastronomi-Gastronomi Turizminde Kültür	Erdal Çeri - TÜRSAB Gastronomi Turizmi İhtisas Başkan Yard.
11:30 - 12:30	2. Atölye	Varol Nalçı - Executive Chef / Kempinski Hotel Barbaros Bay
13:00 - 13:30		Siirt Bölgesi Sahne Etkinliği
14:00 - 15:00	3. Atölye	Murat Yıldız - Executive Chef / Mövenpick Hotel İzmir

27 Mart 2022 Pazar

SAAT	PROGRAM	ŞEFLER
11:00 - 12:00	4. Atölye	Diyarbakır-İsim bekleniyor
13:30 - 14:30	5. Atölye	Diyarbakır-İsim bekleniyor

• DÜNYA TURİZMİ

DÜNYA EKONOMİSİNDE 2022 BEKLENTİLERİ

Dünyayı etkisi altına alan Covid-19 pandemisi nedeniyle gerileyen dünya ekonomisinde 2021 yılı itibariyle kısmi bir hareketlenme gözlenmiştir. 2022 yılında Rusya ve Ukrayna savaşının dünya ekonomisi üzerinde yaratacağı etkiler henüz bilinemezken, bu süreçte yaşanacağı tahmin edilen ekonomik daralma ile büyüme oranlarında düşüş olacağı öngörülmüyor. Uluslararası Para Fonu (IMF), 2021 yılı itibariyle yüzde 5,9 oranında büyüme yaşanan küresel ekonomide; 2022 yılında yüzde 4,9, 2023 yılında ise yüzde 3,6 oranında büyüme öngörüyor.

ÖNDE GELEN EKONOMİLERİN GSYİH'SİNDEKİ YÜZDESEL DEĞİŞİM		
Ülke ve Bölgeler	2021 Verisi	2022 (Beklenti)
Dünya Ekonomisi	5,9	4,9
Gelişmiş Ekonomiler	5,2	4,5
ABD	6,0	5,2
Euro Bölgesi	5,0	4,3
Almanya	3,1	4,6
Fransa	6,3	3,9
İtalya	5,8	4,2
Hollanda	3,8	3,2
İspanya	5,7	6,4
Japonya	2,4	3,2
Birleşik Krallık	6,8	5,0
Kanada	5,7	4,9
Gelişen Ekonomiler	6,4	5,1
Çin	8,0	5,6
Hindistan	9,5	8,5
Brezilya	5,2	1,5
Meksika	6,2	4,0
Suudi Arabistan	2,8	4,8
G. Afrika	5,0	2,2

Kaynak: IMF - Rusya ve Ukrayna'nın ekonomik büyüme verileri savaş nedeniyle oluşan belirsizlik nedeniyle paylaşılmamıştır.

Turizm alanında Türkiye'nin ana pazarları konumunda olan Avrupa ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkelerinin ekonomilerinde, 2021

yılında yukarı yönlü olan büyüme oranlarının 2022 yılında aynı seviyelerde olmasa da devam etmesi bekleniyor. IMF verilerine göre, 2022 yılında Avrupa bölgesinde büyümenin yüzde 4,3 olması beklenirken, Birleşik Krallık'ta 5, Amerika Birleşik Devletleri'nde yüzde 5,2 oranında büyüme öngörülmüyor. Üçüncü yılına giren pandemide toparlanma sürecindeki zorlukların devam edeceği tahmin edilen 2022 yılında; Omicron varyantının yayılmasından kaynaklanan hareket kısıtlamaları ve işgücü sıkıntısı, arz kesintileri, artan borç oranları ve enflasyon ile çeşitli politik gelişmelerin etkili olabileceği tahmin ediliyor.

Uluslararası Para Fonu tarafından açıklanan 2022 yılına ilişkin öngörülerde Almanya için büyüme beklentisi yüzde 4,6 olarak açıklanmış durumda. 2021 yılında yüzde 3,1 oranında büyüme kaydeden Almanya'nın 2022'de bu oranın üzerinde büyüyeceği düşünüldüğünde, bunun turizme de olumlu yansımaları olabileceği tahmin edilmektedir.

Büyüme tahminleri Polonya için yüzde 5,1, seviyesinde bulunmaktadır. Ortadoğu pazarında ise Katar, Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, Kuveyt ve Suudi Arabistan gibi ülkeler için büyüme beklentisi pozitif yöndedir.

DÜNYA TURİZMİ 2021'DE %4 BÜYÜDÜ

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) açıkladığı verilere göre; uluslararası seyahat sayısı 2021 yılında bir önceki yıla oranla yüzde 4 oranında artış gösterdi.

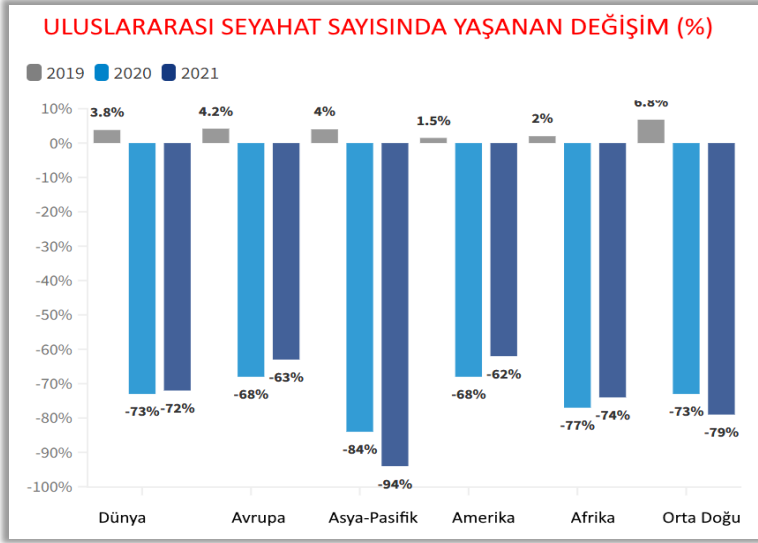
Açıklanan verilere göre 2021 yılında gerçekleşen uluslararası seyahat sayısı 400 milyon seviyesinden 415 milyona yükseldi. Yaşanan artışa rağmen uluslararası seyahat sayısı, pandemi öncesi dönem olan 2019 yılının yüzde 72 altında kaldı.

UNWTO değerlendirmesine göre; 2021 yılında yaşanan artışta; aşılma oranlarındaki yükseliş, uluslararası seyahati kolaylaştıran koordinasyon ve anlaşmaların katkısı oldu.

2021'DE TURİZM BÜYÜMESİ BÖLGESEL FARKLILIKLAR GÖSTERDİ

Dünya genelinde farklılık gösteren seyahat sınırlamaları, aşılma oranları ve tüketici güveni nedeniyle toparlanma süreçleri de bölgesel değişiklikler gösterdi. Avrupa kıtası 2020'ye göre yüzde 19'luk yükselişle yılı tamamlarken Amerika kıtasında gerçekleşen uluslararası seyahat sayısındaki artış, yüzde 17 oldu.

Avrupa kıtasındaki artışta Akdeniz kıyısındaki ülkelerin elde ettiği yüzde 57'lik yükseliş en önemli etken oldu. Karayipler'de yüzde 63 oranında yükseliş yaşanırken Orta Amerika'daki artış yüzde 54 seviyesinde gerçekleşti.

Kaynak: UNWTO

KİŞİ BAŞI HARCAMALAR 2021'DE 1.500 \$ SEVİYESİNE YÜKSELDİ

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün verilerine göre, 2020 yılında 1.300 dolar düzeyinde olan uluslararası seyahatlerdeki kişi başı ortalama harcama, 2021 yılında 1.500 dolar seviyesine yükseldi. Yaşanan bu artış; tatil sürelerinin uzamasının yanı sıra ulaşım ve konaklama maliyetlerindeki artışa bağlıyor.

DÜNYA GENELİNDE TURİZMCİLERİN BEKLENTİLERİ

UNWTO'nun dünya genelinde turizm sektör temsilcilerinin katılımı ile gerçekleştirdiği araştırmaya göre, turizmciler 2022'nin geçtiğimiz yıldan daha iyi geçeceğine inanıyor. Ancak dünya turizminin 2019 yılı seviyelerine 2024 yılı sonrasında ulaşabileceği öngörüsü öne çıkıyor.

Dünya genelindeki turizmcilerin yüzde 4'ü 2019 yılı seviyelerine 2022'de ulaşılacağını öngörürken yüzde 32'lik kesim bu beklentisini, 2023 yılı olarak açıkladı. Turizmcilerin yüzde 63'ü ise pandemi öncesindeki seviyelere 2024 yılı veya sonrasında ulaşılacağı tahmininde bulundu.

• TÜRKİYE TURİZMİ

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE 2022 BEKLENTİLERİ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), tarafından açıklanan gayrisafi yurt içi hasıla (GSYH) verilerine göre, Türkiye ekonomisi 2021'de yüzde 11, geçen yılın son çeyreğinde yüzde 9,1 büyüme kaydetti.

Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından yapılan değerlendirmede, Türk ekonomisinin 2022 yılında yüzde 3,3 oranında büyüme kaydedeceği öngörülüyor.

TÜRKİYE TURİZMİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Coğrafi konumu itibarıyla önemli bir geçiş noktası olan Türkiye, ilk çağlardan itibaren gezginlerin rotaları arasında yer aldı. Anadolu toprakları, ilk ve orta çağlarda dini mekanlar ve termal

kaynaklarla gezginlerin ilgisini çekerken, ticaret geçiş yollarındaki kervansaraylar, bugünkü otelcilik anlayışına temel teşkil etti. Osmanlı'nın son döneminde farklı ülkelerle demiryolu bağlantılarının kurulması ve İstanbul'da açılmaya başlayan otellerle birlikte turizm hareketleri gelişirken, bu gelişim, Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra adım adım devam etti. İlk kez 1957'de Turizm Bakanlığı'nın kurulduğu Türkiye'nin turizmdeki yükselişi; 1972'de yürürlüğe giren 1618 sayılı Türkiye Seyahat Acentaları Birliği kanunu ve 1982 yılında çıkarılan 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu ile hız kazandı.

YILLARA GÖRE ZİYARETÇİ SAYILARI

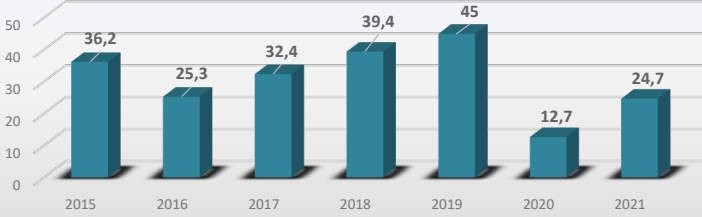
1950 yılında 28 bin 625 yabancı ziyaretçi ağırlayan Türkiye, turizmdeki istikrarlı büyümesi ile bu sayıyı 1980 yılında 1 milyonun üzerine çıkarttı. 2000 yılında 10 milyonu aşan yabancı ziyaretçi sayısı 2018 yılı sonunda 40 milyon bandına yaklaştı. Bu sayı 2019 yılında 45 milyonu aşarak rekor seviyeye ulaştı. Türkiye; **2019 yılında** 45,05 milyonu yabancı, 6,6 milyonu yurtdışında

yaşayan vatandaşlarımızdan oluşmak üzere **toplamda 51,7 milyon ziyaretçi** ağırladı.

2019 yılının son aylarında baş gösteren Covid-19 pandemisinden dünya turizmi ve Türkiye turizmi son derece olumsuz etkilendi. 2020 yılında yüzde 71,7 oranında düşüşle 12,7 milyona gerileyen yabancı ziyaretçi sayısı 2021 yılında yüzde 88 oranında 24,7 milyon kişiye yükseldi. **Yurt dışında yaşayan vatandaş ziyaretçiler** de eklendiğinde **2021 yılı** itibariyle Türkiye'ye gelen toplam ziyaretçi sayısı 2020 yılına göre **yaklaşık %88 oranında artışla 30 milyonu geçti**. 2021 yılında gelen toplam ziyaretçi sayısı 2019 yılına göre ise %41,9 oranında düşüş göstermiş oldu.

2015-2021 YILLARI OCAK-ARALIK DÖNEMİNDE TÜRKİYE'YE GELEN YABANCI ZİYARETÇİ SAYISI

TÜRKİYE'NİN DÜNYA TURİZMİNDEKİ YERİ

Uluslararası seyahat sayısına ilişkin dünyada kabul gören değerlendirmelerde, turist kavramı tanımlanırken sadece yabancı ziyaretçi sayısı değil, aynı zamanda yurt dışında yaşamasına rağmen kısa süreli olarak ana vatanına giriş yapan vatandaş ziyaretçiler de dikkate alınıyor.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) verilerine göre; **2019 yılı** itibariyle dünyada en çok ziyaretçi çeken ülkeler arasında **6'ncı sıradaki** yerini korudu. Fransa ve Çin'in veri açıklamadığı **2020 yılında** ise Türkiye, yurtdışında yaşayan vatandaşlarla birlikte **16 milyona yaklaşan ziyaretçi sayısı** ile 19 milyon ziyaretçi ağırlayan İspanya'nın ardından **7'nci sırada** yer aldı.

ZİYARETÇİ SAYISI BAKIMINDAN DÜNYA SIRALAMASI

SIRA	ÜLKE	ALDIĞI TURİST (Milyon)
1	Fransa*	-
2	İspanya	83,5
3	ABD	79,3
4	Çin	65,7
5	İtalya	64,5
6	Türkiye**	51,7
7	Meksika	45,0
8	Tayland	39,9
9	Almanya	39,6
10	İngiltere	39,4

Kaynak: UNWTO-2019 verisi. *Fransa en son 2018 yılında veri açıkladı. Fransa'nın 2018'deki ziyaretçi sayısı 89,4 milyon, turizm geliri ise 67,3 milyar dolar olmuştur. ** T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

TÜRKİYE-RAKİP ÜLKELER KARŞILAŞTIRMASI

Akdeniz çanağında yer alan Türkiye, deniz-kum-güneş turizmi olarak da tabir edilen kitle turizmi alanında öne çıkan bir ülke olduğundan Akdeniz çanağında yer alan ülkeler Türkiye'nin en önemli rakipleri konumunda.

RAKİP ÜLKELERİN ALDIĞI TURİST SAYILARI VE KİŞİ BAŞI TURİZM GELİRLERİ (2020-2021)

ÜLKE	ALDIĞI TOPLAM TURİST (MİLYON)		TURİZM GELİRİ (MİLYAR \$)		KİŞİ BAŞI TURİZM GELİRİ (\$)	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021
İSPANYA*	19	31,1	18,5	39	976	1.256
İTALYA	25,2	-	19,8	-	785	-
TÜRKİYE***	15,9	30	12	24,4	762	834

Kaynak: UNWTO, *INE ** İspanya'nın 2021 turizm geliri 34,9 milyar €'dur.

*** T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TÜİK

Akdeniz çanağında en büyük rakibimiz olan İspanya, 2021 yılında 31,1 milyon

kişi başı ortalama turizm geliri ise 1256 dolar seviyesinde gerçekleşti. Akdeniz anağının bir diğer önemli turizm ülkesi İtalya'nın 2020 yılı itibariyle elde ettiği ziyaretçi sayısı 25,2 milyon olurken, turizm geliri ise 19,8 milyar dolar, kişi başı ortalama turizm geliri ise 785 dolar olarak gerçekleşti. Türkiye ise 2020 yılında 15,9 toplam ziyaretçi, 12 milyar dolar ise turizm geliri elde etti. Türkiye'nin 2020 yılındaki ortalama kişi başı turizm geliri, 762 dolara yükseldi. 2018 yılından beri veri açıklamayan Fransa ise ziyaretçi sayısı bakımından 2018 yılındaki 89,4 milyon ziyaretçi ile birinci sırada yer almaya devam ediyor.

2022 YILI OCAK AYI PERFORMANSI

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından açıklanan Sınır Giriş istatistiklerine göre, 2022 yılının Ocak döneminde ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısında, 2021 yılına göre yüzde 151,41 oranında artış yaşandı. Yabancı ziyaretçi sayısı, 2022 yılının Ocak ayı itibariyle 1 milyon 281 bin 666 kişiye yükselmiştir. Yükselişe rağmen 2022 yılının ilk ayında gelen ziyaretçi sayısı, rekor yıl kabul edilen 2019 yılının yüzde 16,74 oranında gerisinde kalmıştır.

OCAK AYINDA ÜLKEMİZE GELEN ZİYARETÇİ SAYILARI							
2019-2020-2021-2022							
	YILLAR				% DEĞİŞİM ORANI		
AYLAR	2019	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021	2022/2019
OCAK	1.539.496	1.787.435	509.787	1.281.666	-71,48	151,41	-16,74

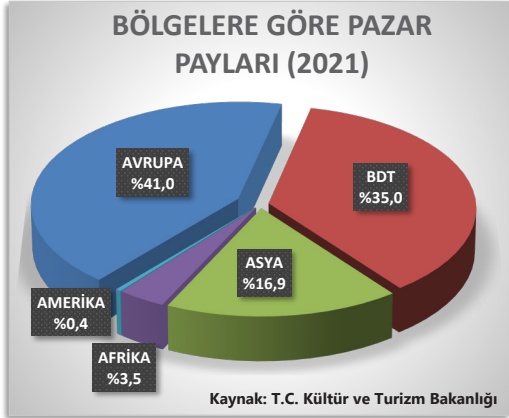
Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Pandeminin dünya genelinde etkisini kaybedeceği beklentisiyle girilen 2022 yılına ilişkin olumlu beklentiler, Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan savaş nedeniyle yerini tedirginliğe bırakmıştır.

TÜRKİYE'YE GELEN ZİYARETÇİLERİN BÖLGELERE VE PAZARLARA GÖRE DAĞILIMI

Türkiye'nin turizmdeki ana pazarları konumunda olan Avrupa ve BDT bölgesi ülkemize gelen ziyaretçilerin yüzde 76'sını göndermektedir. Bu iki kaynak bölgeden ülkemize gelen ziyaretçilerin toplamı 2021 yılı itibariyle 19 milyona yaklaştı.

Ocak-Aralık 2021 döneminde Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçilerin yüzde 41'ini aşkın bölümü Avrupa ülkelerinden, yüzde 35'inden fazlası ise Rusya ve BDT ülkelerinden gelenlerden oluştu.

Her iki kaynak pazardan ülkemize gelen ziyaretçilerin toplamı ise yüzde 76'lık pay ile 19 milyona yaklaştı.

Orta Doğu ülkelerini de kapsayan Asya pazarından gelen ziyaretçi sayısı 2021'de toplam pazarın yaklaşık yüzde 17'sini oluşturdu.

Pandemi nedeniyle büyük kayıpların yaşandığı 2020 yılına göre genel ziyaretçi sayısında yakalanan önemli artışa rağmen gerek Türkiye'nin geleneksel olarak en çok ziyaretçi aldığı

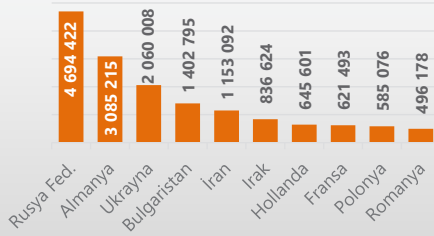

Avrupa ve BDT pazarlarında gerekse diğer pazarlarda henüz rekor yıl olarak kabul edilen 2019 seviyelerine ulaşamadığı görülüyor.

EN ÇOK ZİYARETÇİ, RUSYA, ALMANYA VE UKRAYNA'DAN GELDİ

Türkiye'ye 2021 yılında en çok ziyaretçi gönderen ilk üç ülke sırasıyla Rusya, Almanya ve Ukrayna oldu. 2021 yılında Rusya Federasyonu 4,6 milyonun üzerinde ziyaretçi ile ilk sırada yer alırken ikinci sıradaki Almanya'dan gelen ziyaretçi sayısı 3 milyonu aştı.

OCAK- ARALIK 2021'DE ÜLKEMİZE EN ÇOK ZİYARETÇİ GÖNDEREN İLK 10 ÜLKE

Bu iki ülkeyi sırasıyla Ukrayna, Bulgaristan ve İran izledi.

**AVRUPA PAZARI 2019-2021
OCAK-ARALIK DÖNEMİ KARŞILAŞTIRMASI**

MİLLİYET	2019	2020	2021	2021/2020 Değişim, %	2021/2019 Değişim, %
ALMANYA	5.027.472	1 118 932	3 085 215	175,7	-38,6
AVUSTURYA	401 475	112 126	284 095	153,3	-29,2
BELÇİKA	557 435	138 729	339 529	144,7	-39
DANİMARKA	335 877	44 694	111 499	149,4	-66,8
FİNLANDİYA	135 192	15 003	32 809	118,6	-75,7
FRANSA	875 957	311 708	621 493	99,3	-29
HOLLANDA	1 117 290	271 526	645 601	137,7	-42,2
İNGİLTERE	2 562 064	820 709	392 746	52,1	-84,6
İSPANYA	257 342	54 381	104 848	92,8	-59,2
İSVEÇ	444 285	93 703	192 872	105,8	-56,6
İSVİÇRE	311 107	127 643	219 591	72	-29,4
İTALYA	377 011	72 619	116 806	60,8	-69
PORTEKİZ	54 130	12 893	26 379	104,6	-51,2
YUNANİSTAN	836 882	136 305	157 723	15,7	-81,1
ÇEK CUMH.	311 359	15 642	89 734	473,6	-71,1
POLONYA	880 839	145 908	585 076	300,9	-33,5
MACARİSTAN	149 523	16 563	76 257	360,4	-49
NORVEÇ	208 330	25 100	54 633	1178,6	-73,7
SLOVAKYA	207 108	8 648	37 963	338,9	-81,6
AVRUPA TOPLAM	20 127 467	5 581 402	10 195 047	82,6	-32,2

BDT PAZARI 2019-2021					
OCAK-ARALIK DÖNEMİ KARŞILAŞTIRMASI					
MİLLİYET	2019	2020	2021	2021/2020 Değişim, %	2021/2019 Değişim, %
AZERBAYCAN	901 723	236 797	470 618	98,7	-47,8
BEYAZ RUSYA (BELARUS)	258 419	106 426	220 932	107,6	-14,5
ERMENİSTAN	66 882	9 309	10 178	9,3	-84,7
GÜRCİSTAN	1 995 254	410 501	291 852	-28,9	-85,3
KAZAKİSTAN	455 724	137 213	366 076	166,8	-19,6
KIRGIZİSTAN	121 364	52 142	102 840	97,2	-15,2
MOLDOVA	198 867	109 137	192 441	76,3	-3,2
ÖZBEKİSTAN	252 138	102 598	272 604	165,7	+8,1
RUSYA FED.	7 017 657	2 128 758	4 694 422	120,5	-33,1
TACİKİSTAN	44 155	16 972	41 440	144,1	-6,1
TÜRKMENİSTAN	297 706	43 236	18 979	-56,1	-93,6
UKRAYNA	1 547 996	997 652	2 060 008	106,5	+33
BDT TOPLAM	13 157 885	4 350 741	8 742 390	100,9	-33,5

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

TURİZMDE ÖNE ÇIKAN ŞEHİRLERİMİZE

GELEN ZİYARETÇİ SAYILARI

Türkiye'nin önemli turizm destinasyonlarına gelen ziyaretçi sayılarına bakıldığında, İstanbul 2021 yılı itibariyle en çok ziyaretçi alan il olurken İstanbul'u Antalya, Muğla ve İzmir takip etti. Türkiye'ye gelen ziyaretçilerin yüzde 36'sından fazlası İstanbul'u, yüzde 35'inden fazlası Antalya'yı tercih etti. Muğla'nın payı ise yüzde 4 civarında oldu.

İSTANBUL, ANTALYA, MUĞLA VE İZMİR'E OCAK-ARALIK DÖNEMİNDE GELEN YABANCI ZİYARETÇİ SAYISI KARŞILAŞTIRMASI

ŞEHİR	YILLAR			% DEĞİŞİM ORANI
	2019	2020	2021	2021/2020
İSTANBUL	14.906.663	5.001.981	9,025.004	80,4 Artış
ANTALYA	14.650.481	3.256.568	8.737.168	168,3 Artış
MUĞLA	3.221.738	670.013	1.027.639	53,3 Artış
İZMİR	1.223.118	297.232	637.574	114,5 Artış

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

MÜZE VE ÖREN YERİ ZİYARETÇİ RAKAMLARI

Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü (DÖSİMM) verilerine göre, 2019 yılında müze ve ören yerlerini ziyaret eden yerli ve yabancı toplam kişi sayısı, 35 milyonu geçti. 2019 yılında müze ve ören yerlerindeki ziyaretçiler

İL BAZLI MÜZE VE ÖRENYERİ ZİYARETÇİ SAYILARI 2019 (İLK 5)	
İstanbul	7.798.283
Nevşehir	3.805.388
Konya	3.666.108
Antalya	3.087.871
İzmir	3.059.225
Diğer	9.654.566
TOPLAM	35.048.417

Kaynak: DÖSİMM

bakımından en çok ziyaretçi ağırlayan ilk 5 il ise sırasıyla İstanbul, Nevşehir, Konya, Antalya, İzmir oldu. 2020 ve 2021 yılına ilişkin veriler ise açıklanmadı.

EN ÇOK ZİYARETÇİ AĞIRLAYAN MÜZE VE ÖREN YERİ ZİYARETÇİ SAYILARI 2019 (İLK 5)	
İstanbul Ayasofya Müzesi	3.727.361
Konya Mevlâna Müzesi	3.464.155
Denizli Hierapolis (Pamukkale) Ören Yeri	2.557.868
İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi	2.364.946
İzmir Efes Ören Yeri	1.855.694

Kaynak: DÖSiMM

DÖSiMM verilerine göre Türkiye genelinde 2019 yılı itibarıyla en çok ziyaretçi ağırlayan ilk 5 müze ve ören yeri ise sırasıyla; İstanbul Ayasofya Müzesi, Konya Mevlâna Müzesi, Denizli Hierapolis (Pamukkale) Ören Yeri, İstanbul Topkapı Sarayı ve İzmir Efes Ören Yeri biçiminde oluştu.

TURİZM GELİRİ

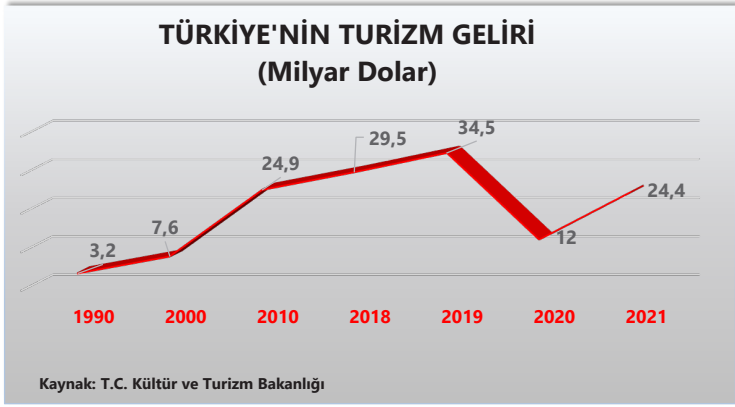
TÜRKİYE'DE TURİZMİN GENEL EKONOMİ İÇİNDEKİ YERİ

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan verilere göre; ülkemizin turizmden elde ettiği gelir, 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 103 oranında artarak 24,4 milyar dolar seviyesine yükseldi.

KİŞİ BAŞI ORTALAMA HARCAMA 834 \$

TÜİK verilerine göre; 2021 yılında ülkemize gelen yabancı ve vatandaş ziyaretçilerden elde edilen kişi başı ortalama turizm geliri 834 dolar oldu. 2021 yılında yabancı ziyaretçilerden elde edilen kişi başı ortalama gelir 2020 yılına göre yüzde 9,6 oranında artarak 716 dolardan 785 dolara çıktı. Vatandaş ziyaretçilerden elde edilen kişi başı ortalama gelir ise yüzde 11,1 oranında artarak 926 dolardan 1029 dolara yükseldi.

TURİZM DIŞ TİCARET AÇIĞINI KAPATİYOR

2019 yılında 34,5 milyar dolar olan Türkiye'nin turizm geliri, aynı yıl 31,2 milyar dolar tutarındaki dış ticaret açığını tek başına kapatabilecek seviyede gerçekleşti.

Covid-19 pandemisinin etkili olduğu 2020 yılında Türkiye'nin net turizm geliri 12 milyar dolar olurken dış ticaret açığı ise 48,8 milyar dolara yükseldi. Turizm ve genel olarak ekonomide toparlanmanın başladığı

2021 yılı da pandemi gölgesinde geçerken net turizm geliri 24,4 milyar dolar oldu. 2021 yılı itibarıyla Türkiye'nin dış ticaret açığı ise 47 milyar dolar olarak gerçekleşti. Böylelikle pandemiden en çok etkilenen sektörlerin başında gelen turizm, olağanüstü bir durumun yaşandığı bu dönemde dahi dış ticaret açığının yarısını kapattı. Bu veriler turizmin Türkiye'nin bir numaralı stratejik sektörü olduğunu bir kez daha açık biçimde ortaya koydu.

TÜRKİYE'NİN 2022 YILI TURİZM HEDEF BEKLENTİLERİ

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılı yaklaşırken turizmde konulan hedeflerin yakalanması noktasında 2022 yılı çok önemli bir dönemeç olacaktır. Oluşturduğu istihdam, ekonominin çarklarını harekete geçiren lokomotif niteliğindeki yapısı ve sağladığı döviz girdisi ile ülkemizin en stratejik sektörü olarak turizm; aşılma sayılarındaki artış ve pandeminin seyrine bağlı olarak 2022 yılında yeniden yükselişe geçmesi beklenen sektörler arasındadır. Ancak Rusya ve Ukrayna savaşı nedeniyle 2022 yılına ilişkin öngörülerin savaşın gidişatı ve ekonomi üzerindeki olası etkilerinin seyrine göre önümüzdeki günlerde netleşmesi beklenmektedir.

TURİZM İSTİHDAM YARATIYOR

Turizm, Türkiye'de istihdam açısından da önemli bir sektördür.

2021 yılı Aralık ayı itibarıyla Sosyal Güvenlik Kurumu 4/A kapsamında istihdam edilen sigortalı turizm

çalışanı sayısı, 1 milyon 142 bin 71 kişi oldu. Turizm alanındaki istihdam, toplam istihdamın %7'sini oluşturdu.

TOPLAM SEYAHAT ACENTASI VE TURİST REHBERİ SAYISI

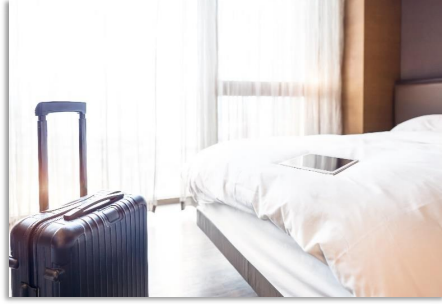

Türkiye genelinde Mart 2022 itibarıyla TÜRSAB'a üye 10 bin 385'i merkez ve 2 bin 377'si şube olmak üzere toplam **12 bin 762 seyahat acentası** faaliyet gösteriyor. Türkiye Turist Rehberleri Birliği'ne (TUREB) bağlı turist rehber

odalarına kayıtlı toplam **turist rehberi sayısı ise 11 bin 764**'tür.

TÜRKİYE'NİN KONAKLAMA TESİS ALT YAPISI

Türkiye, otel ve yatak sayısı anlamında önemli bir alt yapıya sahiptir. Mart 2022 itibarıyla Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı işletme belgeli ve belediye belgeli toplam tesis sayısı 15 bin 162, toplam yatak sayısı ise

1 milyon 739 bin 540 oldu. Bu rakama Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan yatırım belgesi alan 574 tesis eklendiğinde Türkiye genelindeki toplam tesis sayısı, 15 bin 736'ya, yatak sayısı ise 1 milyon 876 bin 727'ye yükseliyor.

BAKANLIK İŞLETME BELGELİ KONAKLAMA TESİSLERİ

	İŞLETME BELGELİ			YATIRIM BELGELİ		
	Tesis	Oda	Yatak	Tesis	Oda	Yatak
Toplam	5.049	515.740	1.083.188	574	62.682	137.187

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

BELEDİYE BELGELİ KONAKLAMA TESİSLERİ

	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Toplam	10.113	295.546	656.352

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Bakanlık işletme belgeli tesislerin sınıflarına bakıldığında, ülkemizdeki konaklama tesislerinin yüzde 23'ü üç yıldızlı, yüzde 18,4'ü 4 yıldızlı, yüzde 15,3'ü ise 5 yıldızlı tesis statüsündedir.

MAVİ BAYRAKLI PLAJ SAYISINDA DÜNYA ÜÇÜNCÜSÜYÜZ

Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı-FEE tarafından belirlenen Mavi Bayraklı plajlara ilişkin listede Türkiye; 2021 yılı itibariyle 519 mavi bayraklı plajı ve 22 marina ile İspanya ve Yunanistan'ın ardından dünyada en çok Mavi

Bayraklı plaj sahibi üçüncü ülke konumunda bulunuyor.

TÜRKİYE'YE İLİŞKİN DİĞER ÖNEMLİ TURİZM İSTATİSTİKLERİ

- Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı otellerden 456 otel 'Yeşil Yıldız Belgesi'ne sahiptir.
- Türkiye'de 2021 yılında Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı (FEE) tarafından verilen 'Yeşil Anahtar'a sahip otel sayısı 103'e yükselmiştir.
- Türkiye'ye 3-4 saatlik uçuş mesafesinde 1,5 milyar insan bulunmaktadır.
- Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü verilerine göre 2021 yılında 51 havalimanında 128,3 milyon yolcu trafiği yaşanmıştır.
- Türkiye'de faaliyet yürüten 10 havayolu şirketine ait toplam 558 uçak bulunmaktadır.
- Türk Hava Yolları (THY), toplam 356 uçak ile dünya genelinde 331 havalimanına uçuş gerçekleştirmektedir.

YABANCILARIN TÜRKİYE'DEKİ KONUT TALEBİ ARTIYOR

Turizm, 50'den fazla sektöre doğrudan katkı yapmanın ötesinde ülkemizin imajına yaptığı katkıyla birlikte birçok farklı sektöre de dolaylı olarak destek sağlıyor. Bu duruma en açık

örneklerden birini yabancıların Türkiye'den aldıkları konut sayısındaki artış gösteriyor. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, yabancıların 2019

yılında ülkemizden aldıkları konut sayısı ise bir önceki yıla göre yaklaşık %14,6 oranında artarak 45 bin 483'e çıktı. 2020 itibariyle bu sayı 41 bin 298 olarak gerçekleşirken, 2021 yılında ise yüzde 43,5 oranında artarak 59 bin 282'ye yükseldi.

Kaynak: TÜİK

MEZOPOTAMYA

Dicle ve Fırat nehirleri arasında kalan Mezopotamya bölgesi günümüzde, coğrafi olarak; Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Irak, kuzeydoğu Suriye ve güneybatı İran

topraklarının olduğu bölgeyi kapsayacak biçimde tanımlanmaktadır.

Tarihte birçok medeniyete ev sahipliği yapan bölgenin büyük bölümü bugünkü Irak sınırları içinde kalmıştır. Antik dönem tarihçileri, bu bölgeyi anmak için Mezopotamya ismini kullanmışlardır.

Mezopotamya, uçsuz bucaksız verimli toprakları ve uygun iklim koşulları nedeniyle çok eski zamanlardan beri yoğun göçe sahne olmuştur. Uygarlığın ilk adımlarının atıldığı, buğdayın dünya tarihinde ilk kez ehlileştirildiği, tarihin akışını değiştiren kazılarda mutfak araç-gereçlerinin ilk örneklerinin bulunduğu Mezopotamya, bilinen ilk okur-yazar toplulukların yaşadığı bölgedir. Bu özellikleriyle farklı farklı kültürlerin bir arada yaşama imkanı bulunduğu bölge; Sümerler, Akadlar, Babilliler, Asurlular ve Aramiler gibi en eski ve büyük uygarlıkların doğduğu ve geliştiği yerdir. Bu uygarlıkların dışında birçok kavim de Mezopotamya'da yaşamıştır.

Türkiye’de Mezopotamya olarak adlandırılan bölgemiz Güneydoğu Anadolu’dur. Dicle ve Fırat nehirleri arasında kalan bölgeye Mezopotamya denmektedir. Ülkemizde; Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Batman, Şırnak ve Kilis şehirleri bu bölgede yer almaktadır. Bu 9 şehrimiz,

MEZOPOTAMYA İLLERİ NÜFUS SAYILARI	
2021	
Türkiye	84 680 273
Adıyaman	632 148
Diyarbakır	1 791 373
Gaziantep	2 130 432
Mardin	862 757
Siirt	331 980
Şanlıurfa	2 143 020
Batman	626 319
Şırnak	546 589
Kilis	145 826

bölgenin tüm zenginliklerini barındırmaktadır. Bölgenin nüfus bakımından en büyük şehirleri Şanlıurfa, Gaziantep ve Diyarbakır’dır.

2021 YILI						
ŞEHİR	TESİSE GELİŞ			GECELEME		
	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM
ADİYAMAN	6.970	190.312	197.282	9.696	334.600	344.296
DIYARBAKIR	27.443	513.622	541.065	41.591	795.613	837.204
GAZİANTEP	127.555	801.651	929.206	228.752	1.194.721	1.423.473
MARDİN	28.962	386.580	415.542	45.550	610.092	655.642
SİİRT	254	41.123	41.377	498	75.105	75.603
ŞANLIURFA	24.496	472.525	497.021	42.170	768.196	810.366
BATMAN	9.927	161.794	171.721	17.919	248.745	266.664
ŞIRNAK	3.733	143.727	147.460	5.410	197.754	203.164
KİLİS	3.470	26.827	30.297	5.644	55.631	61.275
TOPLAM	232.810	2.738.161	2.970.971	397.230	4.280.457	4.677.687

Tarihi ve kültürel yapısıyla her biri ayrı ayrı çok önemli kültür, inanç ve gastronomi turizmi potansiyeline sahip olan Mezopotamya bölgemiz; geleneksel sanatlarından özgün kültürel değerlerine, bakır doğasından misafirperverliğine kadar benzersiz deneyimler sunuyor. Turistik açıdan keşfedilmeyi bekleyen birçok noktasiyla merak uyandıran Mezopotamya şehirlerinde yer alan konaklama tesislerine 2021 yılında giriş yapan kişi sayısı 2,9 milyonu aşmıştır.

ADIYAMAN

Mezopotamya topraklarında yer alan Adıyaman, tarih boyunca 16 farklı medeniyete ev sahipliği yapmıştır.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin birleşme noktasında yer alan

Adıyaman, Akdeniz'in iklim özelliklerini de gösterdiği için üç bölgenin iklimsel niteliklerini taşımaktadır. Fırat Nehri'nin geçtiği Adıyaman, irili ufaklı birçok akarsuya sahiptir. Şifalı kaplıcaları bulunan kentte, dünyanın sayılı barajları arasında yer alan Atatürk Barajı da yer almaktadır. Kommagene Uygarlığı döneminde inşa edilen ve Nemrut Dağı'nda yer alan tanrı ve kral heykelleri tüm dünyanın ilgisini çekmektedir. 1987 yılında UNESCO tarafından "Dünya Kültür Mirası" listesine alınan Nemrut Dağı'ndaki görkemli mezar tepesi ve çevresi, her yıl binlerce ziyaretçi ağırlamaktadır.

Kültür ve inanç turizminin önemli duraklarından birisi konumunda olan Adıyaman'daki tesislere 2019 yılında giriş yapan toplam kişi sayısı 222 bine yaklaşmıştır.

Güneydoğu Anadolu bölgesine gerçekleştirilen kültür turu rotalarında yer alan Adıyaman'ın gününbirlik ziyaretçi sayısı ise tesislere giriş yapan kişi sayısından çok daha yüksek seyretmektedir.

ADİYAMAN TESİSE GİRİŞ SAYILARI				DEĞİŞİM (%)	
YIL	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	2019/2020	2020/2021*
2019	4.085	217.786	221.871		
2020	1.946	130.256	132.202	-40,41	49,23
2021	6.970	190.312	197.282		

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Pandemi sürecinden olumsuz etkilenen Adıyaman, 2020 yılında yüzde 40,4 oranında düşüşle 132 bin seviyesine gerileyen tesise giriş sayısı, 2021 yılında yüzde 49,2 oranında yükselişle 197 bin seviyesini aşmıştır.

ADİYAMAN'DAKİ KONAKLAMA TESİS ALTYAPISI

Adıyaman'da İşletme Belgeli tesislerin 7'si dört yıldızlıdır. Şehirdeki üç yıldızlı otel sayısı 7, iki yıldızlı otel sayısı ise 1'dir.

ADİYAMAN'DAKİ KONAKLAMA TESİSİ İSTATİSTİKLERİ			
Şehir	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Belediye Belgeli	23	654	1 223
İşletme Belgeli	15	891	1 777
Yatırım Belgeli	3	226	436
Toplam	41	1.771	3.436

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

SEYAHAT ACENTALARI SAYISI

Adıyaman'da Türkiye Seyahat Acentaları Birliği'ne (TÜRSAB) bağlı olarak faaliyet yürüten 21 seyahat acentası hizmet vermektedir. Adıyaman'da görev

alan rehberler, Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası'na (ŞURO) bağlıdır ve odaya bağlı toplam 181 rehber hizmet vermektedir.

ADİYAMAN'IN TURİZM DEĞERLERİ

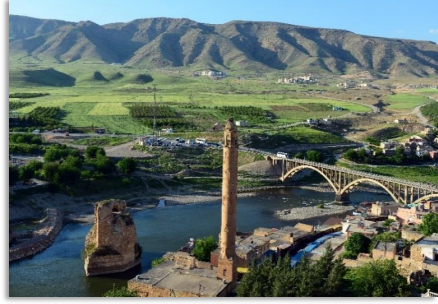
Yüzyıllarca 16 farklı uygarlığa ev sahipliği Adıyaman'ın çok önemli kültürel değerlere sahiptir. 1987'de UNESCO tarafından "Dünya Kültür Mirası" listesine giren Kommagene Uygarlığı döneminde inşa edilmiş, Nemrut Dağı'ndaki tanrı ve kral heykelleri en çok ziyaretçi çeken noktalardan biridir. Adıyaman'da bulunan Perre Antik Kenti, Kommagene Krallığı'nın beş büyük kentinden biri olarak görülmesi gereken noktalar arasında yer almaktadır. Kommagene dönemine ait tapınma merkezlerinden Arsemia Antik Kenti, Cendere Köprüsü, Adıyaman Müzesi de şehirde görülmesi gereken yerler arasındadır.

Dini yapıların, camilerin, dergahların ve türbelerin yer aldığı Adıyaman, inanç turizmi açısından da büyük potansiyel taşımaktadır. İsmi Kuran-ı Kerim'de geçen Hz. Üzeyir Peygamber'in makamı Safvan Bin Muattal Türbesi'ne ev sahipliği yapan şehir; Ulu Camii, Kap Camii, Eskisaray Camii, Yenipınar Camii ve Musalla Camii, Mor Petrus ve Mor Pavlus Kilisesine de ev sahipliği yapmaktadır.

Adıyaman'ın oldukça zengin bir mutfak kültürü bulunmaktadır. Adıyaman'ın Besni Üzümü, Adıyaman Etsiz Çiğ Köftesi, Adıyaman Tut Dutu, Kahta Bademi, Kahta Bademli İrmik Helvası, Kahta Bulgur Pilavı, Kahta Narı, Çelikhhan Tütünü ve Sincik El Dokuma Halısı olmak üzere 9 coğrafi işaretli ürünü bulunmaktadır.

BATMAN

Dicle Nehri'nin geçtiği toprakları ve 4 bini aşkın mağaranın bulunduğu doğal yapısıyla coğrafi olarak özel bir yere sahip olan Batman, tarihsel anıtlarıyla da zengin kültürel birikimi barındırmaktadır.

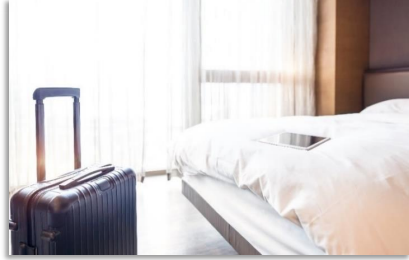
Bölge, kiliseleri, kaya mezarları, manastırları ve camileriyle inanç turizminde önemli yer edinmiştir. Tarihi ve coğrafi güzelliklerinin yanı sıra dağcılık, su sporları, eşsiz mutfağı ve el sanatları ile de önemli turizm destinasyonlarından biridir.

Batman en çok ziyaretçisini Orta Doğu'dan almaktadır. 2020 yılında Korona virüsü salgınından dünyadaki diğer tüm destinasyonlarda olduğu gibi Batman da olumsuz etkilenmiş ve ziyaretçi sayısında düşüş yaşanmıştır. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın açıkladığı konaklama istatistiklerine göre 2021 yılında Batman'daki tesislere giriş yapan ziyaretçi sayısı bir önceki yıla göre yüzde 43 oranında artışla 171 bin 721 kişiye yükselmiştir.

BATMAN'DA TESİSE GİRİŞ SAYILARI				DEĞİŞİM (%)	
YIL	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	2019/2020	2020/2021*
2019	13.707	145.359	159.066		
2020	5.902	114.202	120.104	-24,49	42,98
2021	9.927	161.794	171.721		

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre, Batman'ın Bakanlık İşletme ve Belediye Belgeli olarak 24 tesis, 2 bin 851 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Bakanlıktan yatırım belgesi alan 2 tesis

hizmete girdiğinde 372 yatak daha mevcut kapasiteye eklenmiş olacak ve toplam tesis sayısı 26'ya, yatak kapasitesi ise 2 bin 771'e ulaşacaktır.

Batman'da Kùltür ve Turizm Bakanlığı İşletme Belgeli olarak faaliyet gùsteren tesislerden 2'si 4 yıldızlđ 6 tanesi de üç yıldızlıdır.

BATMAN'DAKİ KONAKLAMA TESİSİ İSTATİSTİKLERİ			
şehir	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Belediye Belgeli	15	603	1 197
İşletme Belgeli	9	599	1 202
Yatırım Belgeli	2	176	372
Toplam	26	1.404	2.771

Kaynak: T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı

SEYAHAT ACENTASI VE REHBER SAYILARI

Batman'da Türkiye Seyahat Acentaları Birliđi'ne (TÜRSAB) bağlı olarak faaliyet yùrüten 37 seyahat acentası hizmet vermektedir. Batman'ın da sorumluluk bůlgesi içinde yer aldığı şanlıurfa Bůlgesel Turist Rehberleri Odası'na (řURO) bağlı rehber sayısı ise toplamda 181'dir.

BATMAN'IN TURİZM DEĞERLERİ

Dicle Nehri, Batman Çayı ve Garzan Çayı ile akarsuların kıyısına kurulmuş olan Batman, köklü medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Ziyaretçilerine tarihi bir şölen sunan Batman, Kuzey

Mezopotamya'da yer almaktadır. Metler, Mervaniler, Leseptoslar, Partlar, Romalılar, Sasaniler, Bizans, Artuklular, Eyyubiler, Moğollar, İlhanlılar, Celaliler, Karakoyunlular, Akkoyunlular, Savefiler ve Osmanlılar'a ev sahipliği yapan Batman, Dicle Nehri'nin bereketli kıldığı bir bölgedir. Manastırları, kanyonları ve kaleleriyle bilinen Batman'ın tarihi, kültürel ve doğal güzellikleri ziyaretçiler tarafından ilgi görmektedir. En çok ilgi gören yerlerin başında antik kenti Hasankeyf gelirken; İçkale, Zeynel Bey Türbesi ve Kümbeti, El Rızık Cami, İmam Abdullah Zaviyesi, Seyyid Bilal Türbesi, Malabadi Köprüsü, On Kemerli Köprü, Hallan Çemi Höyüğü, Sason Kanyonu, Mor Kiryakus Manastırı ve Batman Müzesi diğer ilgi gören yerleri arasındadır. Batman'da el sanatları ve zanaatkarlık da oldukça köklü bir tarihe sahiptir.

Zengin yöresel mutfağa sahip olan Batman mutfağı, bol yağlı et yemekleri, hamur işleri, yöreye özgün çorbalar, tiftik kıcıl denilen ve çamurdan yapılmış ocaklarda pişirilen tandır ekmeği ve taş ekmeğinden oluşmaktadır. Batman'ın Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan "coğrafi işaret" olarak tescillenmiş; Şan Böreği ve Sason Çileği olmak üzere iki yöresel tadı bulunmaktadır.

DİYARBAKIR

Mezopotamya'nın kuzeyinde, doğu ve batıyı birleştiren bir noktada yer alan Diyarbakır, verimli toprakları, ticaret yolları üzerinde önemli bir geçiş noktası olmasıyla tarih boyunca önemli bir yerleşim

merkezi olmuş ve birçok farklı uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Diyarbakır şehrinin tam olarak ne zaman kurulduğu ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte şehrin yönetim merkezi olarak kullanılmış olan İç Kale'deki Amida Höyükte (Virantepe) yapılan yüzey araştırmalarında MÖ. 3 binlerde bölgeye egemen olan Hurrilere dair izlere rastlanması, şehir merkezinin en az 5 bin yıldır yerleşim gördüğünü göstermektedir.

Diyarbakır'ın UNESCO Dünya Kültür Mirası listesine giren Kalesi'nin de M.Ö. 3 binli yıllarda bölgeye egemen olan Hurriler tarafından inşa edildiği kabul edilmektedir. Hurrilerin ardından Asurlular, Urartular, Büyük İskender, Selekoslar ve Partlar, Romalılar, Sasaniler ve Bizanslıların egemenliği altına giren Diyarbakır 639 yılından itibaren bir İslâm kenti hüviyetini kazanmıştır.

Tarih boyunca birbirinden farklı uygarlıklara ev sahipliği yapan Diyarbakır, kentsel tarihin gelişimini tüm evreleriyle simgeleyen anıtsal yapıları ile açık hava müzesi niteliğindedir. Bu yönüyle kültür turizmi açısından çok önemli bir destinasyondur. Diyarbakır aynı zamanda inanç turizmi bakımından da

talep gören destinasyonlar arasında gelmektedir. Peygamber ve sahabe türbeleri, Meryem Ana Kilisesi ve Ulucami gibi birçok mekân inanç turizmi açısından ilgi görmektedir. Bölgenin zengin tarihi aynı zamanda yemek kültürüne de olumlu biçimde yansırken bu yönüyle Diyarbakır gastronomi turizmi açısından da tercih edilmektedir.

Tüm bu niteliklerle birlikte turizm potansiyeli yüksek olan Diyarbakır'da tesislere giriş yapan ziyaretçi sayısı, 2019 yılında 536 bin 696 kişiye yükselmiştir. Ancak 2020 yılında pandemi nedeniyle tesislere giriş sayısı yüzde 29,51 düşüşle 378 bin 299 kişiye gerilerken, 2021 yılında yüzde 43 oranında yükselişle 541 bin 65 kişi olmuştur.

DİYARBAKIR'DA TESİSE GİRİŞ SAYILARI				DEĞİŞİM (%)	
YIL	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	2019/2020	2020/2021*
2019	41.961	494.735	536.696		
2020	15.425	362.874	378.299	-29,51	43,03
2021	27.443	513.622	541.065		

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

DİYARBAKIR'DAKİ KONAKLAMA TESİS ALTYAPISI

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre, Diyarbakır'ın Bakanlık İşletme ve Belediye Belgeli olarak 54 tesis, 5 bin 690 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Bakanlıktan yatırım belgesi alan 4 tesis hizmete girdiğinde 505 yatak daha mevcut kapasiteye eklenmiş olacak ve toplam tesis sayısı 58'e, yatak kapasitesi ise 6 bin 195'e ulaşacaktır.

Diyarbakır'da İşletme Belgeli tesislerin 2'si beş yıldızlıdır. Şehirdeki dört yıldızlı otel sayısı 14, üç yıldızlı otel sayısı ise 7'dir.

DİYARBAKIR'DAKİ KONAKLAMA TESİSİ İSTATİSTİKLERİ			
Şehir	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Belediye Belgeli	22	653	1 196
İşletme Belgeli	32	2 268	4 494
Yatırım Belgeli	4	273	505
TOPLAM	58	3.194	6.195

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

DİYARBAKIR'DAKİ SEYAHAT AÇENTASI VE REHBER SAYISI

Diyarbakır'da Türkiye Seyahat Acentaları Birliği'ne (TÜRSAB) bağlı olarak faaliyet yürüten 94 seyahat acentası hizmet vermektedir.

Diyarbakır'da görev alan rehberler, Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası'na (ŞURO) bağlıdır ve odaya bağlı olarak toplam 181 rehber hizmet vermektedir.

DİYARBAKIR'IN TURİZM DEĞERLERİ

Zengin tarihi, kültürel, doğal ve folklorik değerleri bünyesinde barındıran Diyarbakır, turizm bakımından dikkat çekici bir potansiyele sahiptir. Diyarbakır Paleolitik dönemden itibaren tarihsel süreçte büyük

uygarlıkların merkezinde yer alan bir kent olmasından dolayı kültürel açıdan çok zengin bir tarihi mirasa sahip bulunmaktadır. Diyarbakır'da UNESCO Dünya Kültür Mirası listesinde bir, geçici listesinde ise iki olmak üzere toplam

üç varlığı mevcuttur. UNESCO Dünya Kültür Mirası Listesi'ne giren Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri'nin yanı sıra, Suriçi, Malabadi Köprüsü, 10 Gözlü Köprü, Ulu Camii, Hazreti Süleyman Camii, Nebi Camii, Diyarbakır Arkeoloji Müzesi, Hasan Paşa Hanı, Cahit Sıtkı Tarancı Müzesi, Deliller Hanı (Hüsrev Hanı), Ziya Gökalp Müzesi, Ahmed Arif Edebiyat Müze Kütüphanesi başta olmak üzere camileri, hanları, kiliseleri, müze ve ören yerleri ile kültür ve inanç turizminde ağırlığı olan bir destinasyondur.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Diyarbakır İli genelinde tescil edilmiş taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının sayısı ise 1.257'dir. Bu eserlerin 760 tanesi Diyarbakır merkezde yer alırken 497 tanesi ise ilçelerde bulunmaktadır.

Diyarbakır'da kuyumculuk, ipekçilik ve bakırcılık gibi zanaatların yanı sıra saraçlık, keçecilik, kilim, cicim, heybe gibi dokumacılık, işlemeli peşkir, peştamal, namaz örtüsü yapımı, el

dokuması halıcılık öne çıkmaktadır.

Diyarbakır'ı cazip kılan bir başka değer de şehrin zengin mutfak kültürüdür. Güneydoğu Anadolu'nun zengin mutfak kültürünün önemli bir parçasını oluşturan Diyarbakır'da, geleneksel yemekler arasında "Cartlak kebabı"

olarak da bilinen ciğer kebabının yanı sıra içli köfte, çiğ köfte, bulgur pilavı, kaburga, keşkek, lebeni öne çıkmaktadır.

Diyarbakır'ın Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan "coğrafi işaret" olarak tescillenmiş 29 ürünü bulunmaktadır. Bu ürünler; Çermik Biberi, Diyarbakır Meyir Çorbası, Diyarbakır Simindirik Çorbası, Diyarbakır Tavuk

Eşkenesi, Diyarbakır Et Eşkenesi Yemeği, Diyarbakır Hırçıklı Meftunesi, Diyarbakır Kabak Meftunesi, Diyarbakır Kaburga Dolması, Diyarbakır Kenger Boranisi, Diyarbakır Kuru Dolması, Diyarbakır Lebenisi, Diyarbakır Mastava Aşı Yemeği, Diyarbakır Tirit Yemeği, Diyarbakır Üsküre Kebabı / Diyarbakır Tas Kebabı, Diyarbakır Armut Tatlısı, Diyarbakır Ayvalı Köfte, Diyarbakır Babaganuç, Diyarbakır Badem Ezmesi / Diyarbakır Lebzüniyesi, Diyarbakır Boğazkere Üzümlü, Diyarbakır Dalak Dolması, Diyarbakır Ekşili Dolması, Diyarbakır Erikli Yaz Türülsü, Diyarbakır Burma Kadayıfı, Diyarbakır Karpuzu, Diyarbakır Örgü Peyniri, Diyarbakır İncaz Hoşafı, Diyarbakır İçli Köftesi, Diyarbakır Şehriyesi ve Karacadağ Pirincidir.

GAZIANTEP

Akdeniz'in Mezopotamya ile buluştuğu alanda kurulan Gaziantep, Anadolu'nun ilk yerleşim yerlerinden birisi konumundadır. Gaziantep, tarih boyunca stratejik

öneme sahip olan İpek Yolu üzerinde yer almaktadır. Bugüne kadar birçok medeniyete ev sahipliği yapan Gaziantep, sahip olduğu turizm çeşitliliği ile Türkiye'nin önemli turizm destinasyonlarının arasında yerini almıştır. İki milyonu aşkın nüfusuyla günümüzde sanayi, tarım ve eğitim kenti olan Gaziantep'in kültürel ve tarihi zenginlikleri, coğrafi özellikleri ve iklimi kenti son derece özel kılmaktadır.

Binlerce yıllık tarihe sahip olan şehir, ev sahipliği yaptığı medeniyetlerin kültür ve inançlarının eserlerini de koruyarak günümüze kadar taşımıştır. Antik dönem dini inançların yanı sıra; Musevilik, Hristiyanlık ve Müslümanlık gibi semavi dinlerin eserlerini koruyarak günümüze ulaştırarak ülkemizde inanç turizmi açısından önemli noktalardan biri olan Gaziantep, yıl boyu turistlerin ilgi odağı olmaya devam etmektedir.

2019 yılında Gaziantep'teki tesislere giriş yapan kişi sayısı bir önceki yıla göre yüzde 10'un üzerinde bir artışla 900 bine yaklaşmıştır. 2020 yılında Koronavirüs salgını nedeniyle tesise giriş yapan ziyaretçi sayısı yüzde 37,78

oranında gerileme ile 551 bin seviyesine gerilemiştir. 2021 yılında ise yüzde 68,66 oranında yükselişle 926 bin 206 kişiye yükselmiştir.

GAZİANTEP'TE TESİSE GİRİŞ SAYILARI				DEĞİŞİM (%)	
YIL	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	2019/2020	2020/2021*
2019	139.495	745.933	885.428		
2020	68.659	482.280	550.939	-37,78	68,66
2021	127.555	801.651	929.206		

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

GAZİANTEP'TEKİ KONAKLAMA TESİS ALTYAPISI

Gaziantep'in Bakanlık İşletme ve Belediye Belgeli olarak 69 tesis, 9 bin 741 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Bu tesislere Bakanlık'tan yatırım belgesi alan 6 tesis daha eklendiğinde tesis sayısı 75'e yatak sayısı ise 10 bin 846'ya çıkacaktır.

Gaziantep'te İşletme Belgeli tesislerin 7'si beş yıldızlıdır. Şehirdeki dört yıldızlı otel sayısı 14, üç yıldızlı otel sayısı ise 16'dır.

GAZİANTEP'TEKİ KONAKLAMA TESİS İSTATİSTİKLERİ			
Şehir	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Belediye Belgeli	17	611	1 184
İşletme Belgeli	52	4 283	8 557
Yatırım Belgeli	6	524	1 105
TOPLAM	75	5.493	10.846

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

GAZİANTEP'TEKİ SEYAHAT ACENTALARI SAYISI

Gaziantep'te Türkiye Seyahat Acentaları Birliği'ne (TÜRSAB) bağlı olarak faaliyet yürüten 125 seyahat acentası hizmet vermektedir. Gaziantep

Bölgesel Turist Rehberleri Odası'na (GARO) bağlı olurken bulunan rehber sayısı ise toplamda 179'dur.

GAZİANTEP'İN TURİZM DEĞERLERİ

Antik dönemden günümüze kadar her dönemde yerleşim izlerinin bulunduğu ve son derece zengin tarihi mirasa sahip olan Gaziantep, kültür turizminin yanı sıra,

asırlardır ev sahipliği yaptığı medeniyetlere ait yaşam ve beslenme kültürleri günümüze kadar taşımıştır.

Zengin tarihsel, doğal ve folklorik değerleri bünyesinde barındıran Gaziantep, bu özellikleriyle turizm sektörü açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Yurt içi turizmin önemli bir destinasyonu konumundaki Gaziantep, yurt dışında da tanınmaya başlanmış ve merak edilen bir destinasyon konumuna gelmiştir.

Gaziantep, kültür turizminde en önemli duraklarından biridir. Zeugma, Yesemek, Dülük ve Karkamış antik kentleri kültür turizmi duraklarının başında gelmektedir.

Gaziantep'te bulunan "Yesemek Taş Ocağı ve Heykel Atölyesi", "Zeugma Arkeolojik Alanı" ve "Gaziantep Yeraltı Suyu Yapıları: Livas ve Kasteller" UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine girmiştir. Zeugma Mozaik Müzesi, Gaziantep Arkeoloji Müzesi, Hamam Müzesi ve Şahinbey Millî Mücadele Müzesi, Dülük ve Karkamış Antik Kenti, Rumkale gibi ören yerleri ve müzelerde bölgenin önemli eserleri sergilenmektedir. Gaziantep aynı zamanda evleri, hanları ve bedestenleri, cami ve kiliseleri ile kültür ve inanç turizminin önde gelen illeri arasında yer almaktadır.

Gaziantep, el sanatlarında da binlerce yıllık tarihinin ve ev sahipliği yaptığı uygarlıkların kültür mirasıyla kendi öz değerlerini birleştirmiştir. Geleneksel Gaziantep El Sanatları içerisinde Sedefçilik, Bakırcılık, Kutnuculuk, Aba Dokumacılığı, Yemenicilik, Antep İşi El İşlemeciliği, Gümüş İşlemeciliği, Antep kilim ve halı dokumacılığı, küpçülük, kuyumculuk, semercilik, müzik aletleri yapıcılığı yer almaktadır.

Gaziantep'in en önemli turizm çeşitlerinden birisi gastronomi turizmidir. Şehrin yıllar boyu İpek Yolu gibi önemli bir kervan yolu üzerinde yer alması, birçok medeniyete ev sahipliği

yapması, bereketli toprakları, iklimi ve coğrafik konumu şehirde zengin bir mutfak kültürüne oluşmasına vesile olmuştur. Özgünlüğü ve çeşitliliği nedeniyle şehrin ismi ile anılan tek mutfak olan Gaziantep Mutfağı ise yöresel malzemelerin çeşitliliği, farklı pişirme teknikleri ve bölgede hüküm süren medeniyetlerin etkileriyle hem Türkiye hem de dünyada ayrıcalıklı bir konuma sahiptir ve bu özellikleriyle gastronomi turizminde adını liste başına yazdırmıştır. Şehrin coğrafik şartları ve iklim koşullarının desteği ile değişken ürün yelpazesinin oluşmasına etkisi olmuş ve hatta **Gaziantep'e özgü 80 farklı coğrafi işaretli ürün tescili** gerçekleştirilmiştir. Yerelde yetişen tahıllar, baklagiller, sebzeler, meyveler, Gaziantep fıstığı, onlarca farklı yöresel ot ve baharatlar Gaziantep mutfağının her biri özgün yüzlerce yemeğinin oluşmasına sebep olmuştur. Bahçe tarımında başta Antep fıstığı olmak üzere zeytin ve üzüm çeşitleri yetişir. Yöreye özgü domates, biber, patlıcan ve birçok sebze çeşitleri yetişmektedir.

KILIS

Akdeniz Bölgesinden Güney Doğu Anadolu Bölgeneye geçiş alanında ve Suriye ile komşu olan Kilis, doğası ve yerleşmeye elverişli coğrafyası nedeniyle tarihsel süreç içerisinde Babil, Hitit, Huri-Mitanni, Arami, Asur, Pers, Makedonya, Roma Bizans, Selçuklu, Memluk/ Kölemen, Osmanlı gibi birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır.

Kilis, bu özellikleriyle keşfedilmeyi bekleyen önemli bir turizm destinasyonu olarak öne çıkmaktadır. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

konaklama istatistiklerine göre Kilis ilindeki konaklama tesislerine 2019 yılı genelinde giriş yapan yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı 38 bin 917 kişi olmuştur. 2020 yılında pandemiden dolayı yüzde 36,89 oranında düşüşle 24 bin 562 kişiye gerilemiştir. 2021 yılında ise yüzde 23,35 artışla 30 bin 297 kişiye yükselmiştir.

KILIS'TE TESİSE GİRİŞ SAYILARI				DEĞİŞİM (%)	
YIL	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	2019/2020	2020/2021*
2019	4.941	33.976	38.917		
2020	2.770	21.792	24.562	-36,89	23,35
2021	3.470	26.827	30.297		

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

KİLİS KONAKLAMA TESİS ALTYAPISI

Kilis'in konaklama altyapısı geliştirilme potansiyeli barındırmaktadır. Kilis'te işletme ve belediye belgeli 7 tesis, 532 yatak bulunmaktadır. Kilis'te İşletme Belgeli 4 yıldızlı bir tesis hizmet vermektedir.

KİLİS'TEKİ KONAKLAMA TESİSİ İSTATİSTİKLERİ			
Şehir	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Belediye Belgeli	6	213	446
İşletme Belgeli	1	46	86
TOPLAM	7	259	532

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

SEYAHAT ACENTASI VE REHBER SAYISI

Kilis'te Türkiye Seyahat Acentaları Birliği'ne (TÜRSAB) bağlı olarak faaliyet yürüten 5 seyahat acentası hizmet vermektedir. Kilis, yetki alanında toplam 5 ilin bulunduğu Gaziantep Bölgesel Turist Rehberleri Odası'nın (GARO) yetki alanında yer almaktadır. GARO'ya bağlı toplam 179 rehber bölgede hizmet vermektedir.

KİLİS'İN TURİZM DEĞERLERİ

Tarihi, turistik ve kültürel miras açısından zenginliğe sahip olan Kilis, kültür ve inanç turizmi potansiyeli açısından açık hava müzesi konumundadır. Minyatüre benzeyen mimari dokusu, birbirine bitişik nizamda yapılmış cumbalı evleri, daracık sokakları, arkeolojik ve

etnoğrafik eserlerin sergilendiği Kilis Müzesi, Ravanda Kalesi, Oylum Höyüğü, şehir merkezinde bulunan camileri, türbeleri, çeşmeleri, hamamları, anıtsal yapıları, doğal güzellikleri, anıt ağaçları, geleneksel el sanatları, seneler boyunca geleneklerinin ve yöresel özel damak lezzetinin zenginliğini koruyan Kilis Mutfağı, çarşıları ile son derece bakir ve özel bir destinasyondur.

İnanç turizmi açısından da öne çıkacak değerler barındıran Kilis'te evliya ve sahabelere ait çok sayıda ziyaret yerleri, türbeler ve makamlar bulunmaktadır. Şurahbil bin Hasene, Şeyh Muhammed Bedevi, Şeyh Mansur, Şeyh Muhammed Ensari, Şem'un Nebi, Şeyh Kırbe, Hz. Talha, Hz. Zübeyr, Bilâl-i Habeşî ve daha birçok türbe ile sahabe makam ve mezarları ile inanç turizmi kapsamında ziyaretçi çekmektedir.

Kilis'te günümüze kadar ulaşan ve "çeşme" olarak adlandırılan 16 tane kastel mevcuttur. Hamamlarıyla da ünlü kentte; Eski Hamam, Hoca Hamamı, Paşa

Hamamı, Hasan Bey Hamamı (Çukur Hamam) ve Tuğlu Hamamı (Yeni Paşa Hamamı) da bu kültürü yaşamak isteyenlere hizmet vermektedir.

KİLİS MUTFAĞI

Kilis mutfağının son derece zengin ve kendine has yemekleri vardır. Yemeklerin temelini et ve bulgur oluşturmaktadır. Kilis Yemekleri, "günlük pişen yemekler" ve "özel günlerde yapılan yemekler" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kilis yemekleri, zengin Türk mutfağının özelliklerini taşımakla birlikte Halep mutfağı özelliklerini de yansıtmaktadır. Ön planda yağlı, baharatlı yemekler olduğu gibi, zeytinyağlı yemeklerde Kilis mutfağının vazgeçilmez türlerindedir.

Kilis yemeklerinde görünümün yanı sıra damak zevki ön planda gelmektedir. Yemeklerin lezzetine özel önem verilir. Yemeklerde, yemeğin özelliğine göre çeşitli baharatlar kullanılmaktadır. Kilis'in Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan "coğrafi işaret" olarak tescillenmiş; Kilis Kaymaklı Kıırma Künefe, Kilis Katmeri, Kilis Tava, Kilis Zeytinyağı olmak üzere 4 yemeği ve ürünü bulunmaktadır.

MARDİN

Mezopotamya'nın ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin en önemli kentlerinden olan Mardin, birçok büyük medeniyetin izlerini taşımaktadır. Paleolitik dönemin ardından; Sabular, Hititler, Akadlar, Babil, Huriler,

Mitanni, Roma, Bizans, İslam, Türk-İslam ve Osmanlı gibi uygarlıklara ev sahipliği yapan Mardin, Farklı dil, din ve kültürün iç içe geçtiği bir şehirdir.

Mardin, tarihi ve kültürel değerleri, kente özgün mimari yapıları, doğası, el sanatları, doğası ve zengin mutfağıyla son derece önemli bir turizm destinasyonudur. Bu nedenle çok sayıda turiste ev sahipliği yapmaktadır. Coğrafi yapısı nedeniyle taş işçiliğinin çok gelişkin olduğu Mardin'in kendine özgü mimari yapısı nedeniyle öne çıkmaktadır. Mardin'in her bölgesinde bu gelişkin mimariyi gösteren birçok kale, cami, medrese, kilise, şapel, manastır ve Mardin'e özgü taş evleri bulunmaktadır.

Uygarlık tarihine ışık tutan değerleriyle Mardin, kültür ve inanç turizmi başta olmak doğa, gastronomi, mağara, termal gibi turizm alanlarında ciddi potansiyel taşımaktadır. Bölgenin en çok ziyaretçi çeken kentlerinden biri olan Mardin'deki tesislere giriş yapan kişi sayısı 2019 yılında 410 bin kişiyi aşarken 2020 yılında pandemi nedeniyle yüzde 186 bin 768 kişiye geriledi.

2021 yılında ise tesise giriş sayısı %122,4 oranında artışla 415 bin 542 kişiye yükseldi.

MARDİN'DE TESİSE GİRİŞ SAYILARI					
				DEĞİŞİM (%)	
YIL	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	2019/2020	2020/2021*
2019	27.836	382.540	410.376		
2020	8.890	177.878	186.768	-54,49	122,49
2021	28.962	386.580	415.542		

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre, Mardin'in Bakanlık İşletme ve Belediye Belgeli olarak 85 tesis, 6 bin 257 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Bakanlıktan yatırım belgesi alan 8 tesis hizmete girdiğinde 1 bin 214 yatak daha mevcut kapasiteye eklenmiş olacak ve toplam tesis sayısı 93'e, yatak kapasitesi ise 7 bin 471'e ulaşacaktır.

Mardin'de Kültür ve Turizm Bakanlığı İşletme Belgeli olarak faaliyet gösteren tesislerden 3'ü 5 yıldızlıdır. Kentte 4 adet 4 yıldızlı, 7 adet de 3 yıldızlı tesis bulunmaktadır.

MARDİN'DEKİ KONAKLAMA TESİSİ İSTATİSTİKLERİ

MARDİN'DEKİ KONAKLAMA TESİSİ İSTATİSTİKLERİ			
Şehir	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Belediye Belgeli	58	1 635	3 569
İşletme Belgeli	27	1 344	2 688
Yatırım Belgeli	8	577	1 214
TOPLAM			

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

SEYAHAT ACENTASI VE REHBER SAYILARI

Mardin'de Türkiye Seyahat Acentaları Birliği'ne (TÜRSAB) bağlı olarak faaliyet yürüten 38 seyahat acentası hizmet vermektedir. Mardin, Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası'na (ŞURO) bağlı bulunurken ŞURO'ya üye rehber sayısı toplamda 181'dir.

MARDİN'İN TURİZM DEĞERLERİ

Tarih boyunca birçok önemli uygarlığa ev sahipliği yapan Mardin, çok zengin bir tarihi ve kültürel mirasa sahiptir. Dünyanın en eski üçüncü kenti olarak tarihe geöen Mardin, farklı

dine mensup birçok insanın bir arada barış içinde yaşadığı ve bu yönüyle hoşgörünün hakim olduğu bir kent olarak öne çıkmaktadır. Açık hava müzesi görünümüne sahip olan Mardin, taş mimarisinin en güzel örneklerini barındıran masalsı bir kent görünümündedir. Geleneksel mimariye sahip birçok dini yapı ve evleriyle dikkat çeken Mardin, orta çağ kenti görünümüyle "Kültürel Peyzaj Alanı" olarak 2000 yılında UNESCO Dünya Geçici Miras Listesi'ne alınmıştır.

Taş işçiliğinin ustalığıyla dikkat çeken Mardin Evleri, Mardin Kalesi, Mardin Müzesi, Dara Ören Yeri, açık hava müzesi konumundaki Midyat, Ulu Cami, Zinciriye Medresesi, Kasımiye Medresesi, Meryem Ana Kilisesi ve

Patrikhanesi, Deyrölzeferan Manastırı, Zeynel Abidin Camii ve Mor Yakup Kilisesi gibi çok ciddi kültürel tarihi değerlere sahiptir.

Tarihi boyunca ev sahipliği yaptığı uygarlıkların kültür birikimleri ve çeşitli dinlerin düğün, doğum ve ölüm sonrası geleneksel günler ve ayınlar için hazırladığı yemekler, yöre mutfağını oluşturmaktadır.

Yöreye özgü baharatlar kullanılarak lezzeti arttırılan geleneksel yemekler arasında, ikbebet (içli köfte), ırok, semburek, kitel raha, etli dolma, kibe (ışkembe dolması), kuzu çevirme, kaburga dolması, soğan kebabı, lebeniyye, zerde ve kahiyat gibi önemli lezzetler yer almaktadır. Mardin'de Mırra denen özel bir kahve ise yemeklerden sonra içilen geleneksel bir içecektir.

Oldukça zengin bir mutfağı bulunan Mardin'in Coğrafi İşaret almış 14 farklı ürünü bulunmaktadır. Bunlar; Mardin Imlebbes (Mardin Badem Şekeri), Mardin Kibe, Mardin Sembusek, Mardin Kaburga Dolması, Mardin Bulguru, Mardin Kiliçesi, Mardin İkbebet, Midyad Acuru, Midyad Kavunu, Midyat Zeynebi Üzüümü, Midyat İnciri, Ömerli Karkofi Üzüümü, Mardin Taşı, Midyat Telkarisi'dir.

ŞANLIURFA

Toprakları Mezopotamya'nın kalbinde yer alan; tarih boyunca Ebla, Sümer, Babil, Hitit Akkad, Elam, Asur, Hurri-Mitanni, Pers, Makedonya, Roma, Bizans uygarlıklarının idaresinde kaldıktan sonra Emeviler, Abbasiler,

Selçuklular, Eyyubiler, Memluklar, Safeviler, Osmanlıların egemenliğinde bulunan Şanlıurfa, kadim tarihi boyunca su kaynaklarının bolluğu ve ticaret yollarının üzerindeki coğrafi konumuyla önemini korumuştur.

"Peygamberler Şehri" olarak da bilinen Şanlıurfa ilinin turizminde öne çıkan en önemli değeri şüphesiz; 12 bin yıl öncesine uzanan geçmişiyle tarihin sıfır noktası olarak nitelendirilen, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Göbeklitepe'dir. Göbeklitepe'nin yanı sıra Balıklıgöl, Ayn Zeliha Gölü, Ulu Cami, Hz İbrahim Mağarası ve Mevlid Camii, Hz. Eyüp Peygamber Makamı, Halil-ür Rahman Camii, Rızvaniye Camii, Hz. Eyyüp, Hz. Elyasa ve Rahime Hatun Türbeleri, Harran ilçesi, Der-Yakup Kilisesi, Germuş Kilisesi, Reji Kilisesi, Selahaddin Eyyubi Camii (Aziz Johannes Prodromos Addai Kilisesi), Fırfırlı Camii (Oniki Havari Kilisesi) gibi pek çok değere ev sahipliği yapan Şanlıurfa, inanç turizmi açısından olduğu kadar tarihi çarşıları, müzeleri, kendine özgü ananeleri ve zengin mutfağı ile kültür ve gastronomi turizmi alanlarında da benzersiz bir destinasyon konumundadır.

Kültür, inanç ve gastronomi turizmi duraklarından biri olan Şanlıurfa, yıl genelinde çok sayıda ziyaretçiye ev sahipliği yapmaktadır. 2019 yılında Şanlıurfa'daki konaklama tesislerine giriş yapan kişi sayısı 627 bin 345 kişi iken bu sayı, 2020 yılında yüzde 50'nin üzerinde düşüşle 310 bin 785 kişiye gerilemiştir. 2021 yılında ise tesise giriş sayılarında yüzde 60'a yakın artışla 497 bin 21 kişiye yükselmiştir.

ŞANLIURFA'DA TESİSE GİRİŞ SAYILARI				DEĞİŞİM (%)	
YIL	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	2019/2020	2020/2021*
2019	24.074	603.271	627.345	-50,46	59,92
2020	11.553	299.232	310.785		
2021	24.496	472.525	497.021		

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

ŞANLIURFA'DAKİ KONAKLAMA TESİSİ İSTATİSTİKLERİ

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre, Şanlıurfa'nın Bakanlık İşletme ve Belediye Belgeli olarak 102 tesis, 7 bin 91 yatak kapasitesi bulunmaktadır. Bakanlıktan yatırım belgesi alan 6 tesis hizmete girdiğinde 983 yatak daha mevcut kapasiteye eklenmiş olacak ve toplam tesis sayısı 108'e, yatak kapasitesi ise 8 bin 74'e ulaşacaktır.

ŞANLIURFA'DAKİ KONAKLAMA TESİSİ İSTATİSTİKLERİ			
Şehir	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Belediye Belgeli	85	2 182	4 909
İşletme Belgeli	17	1 082	2 182
Yatırım Belgeli	6	457	983
TOPLAM	108	3.721	8.074

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Şanlıurfa'da Kültür ve Turizm Bakanlığı İşletme Belgeli olarak faaliyet gösteren tesislerden 3'ü 5 yıldızlı, 1 tanesi de 4 yıldızlı, 7 tanesi ise 3 yıldızlıdır.

SEYAHAT ACENTASI VE REHBER SAYILARI

Şanlıurfa'da Türkiye Seyahat Acentaları Birliği'ne (TÜRSAB) bağlı olarak faaliyet yürüten 57 seyahat acentası hizmet vermektedir. Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası'na (ŞURO) bağlı olurken bulunan rehber sayısı ise toplamda 181'dir.

ŞANLIURFA'NIN TURİZM DEĞERLERİ

Tarih boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği Şanlıurfa, kültür ve inanç turizmi açısından eşsiz bir zenginliğe sahiptir. UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan ve insanlık tarihini sil baştan

yazan Göbeklitepe'nin sınırlarında yer alması, Şanlıurfa'nın turizm potansiyelini apayrı bir seviyeye çekmektedir. Şanlıurfa ve ülkemiz turizmi için olduğu kadar tüm insanlık tarihi açısından büyük önem arz eden Göbeklitepe'nin tarihi günümüzden 12.000 yıl öncesine uzanmaktadır. Yine Şanlıurfa'da yer alan; Balıklıgöl (Halil-ür Rahman ve Ayn Zeliha Gölü), Hz.

İbrahim'in Doğduğu Mağara ve Mevlid-i Halil Camii, Ulu Cami, Selahaddin Eyyubi Camii, Fırfırlı Cami, Rızvaniye Camii gibi inanç merkezleri, Şanlıurfa Kalesi, Şanlıurfa Arkeoloji Müzesi ve Haleplibahçe Mozaik Müzesi gibi müze ve ören yerleri, Yavaş Şehir Halfeti, Harran, Birecik gibi destinasyonları, Gümrük Han, Şanlıurfa Bedesteni, Bakırcılar Çarşısı gibi çarşıları ile son derece ilgi çekici yerlere ev sahipliği yapmaktadır.

Kültür ve inanç turizmi açısından barındırdığı pek çok cazibe merkezinin yanı sıra Şanlıurfa ayrıca kendine özgü geleneksel mimarisi, mutfak kültürünün zenginliği ve coğrafi işaret almış yöresel ürünleri, dünyada soyu

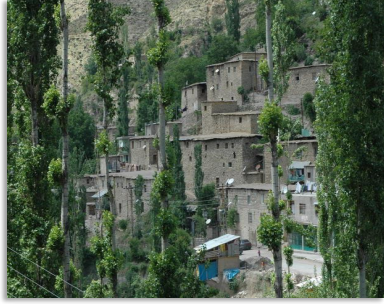

tükenmekte olan kelaynak kuşlarının ülkemizde yalnızca Birecik bölgesinde bulunması ve bölgeye endemik kara gül ve ters lale gibi bitki türlerini barındırması ile gastronomi turizmi, doğa turizmi ve dünyada öne çıkan deneyim turizmi alanlarında da ön plana çıkmaktadır.

Şanlıurfa, yaklaşık 400 farklı yöresel yemeği ve patentlenen **34 coğrafi işaretli ürünüyle** fevkalade zengin bir gastronomi destinasyonudur. Keme kebabı, haşhaş kebabı, ciğer kebabı gibi envai çeşit kebab, çiğköfte, İsot, yumurtalı köfte, külünçe, şıllık tatlısı gibi yöreyle özdeşleşmiş pek çok lezzete sahip olan Şanlıurfa, ziyaretçilerine gastronomik ziyafet yaşatan bir destinasyon olarak ön plana çıkmaktadır. Şanlıurfa; Hacıbanlar Evi Mutfak Müzesi, Harran Gastronomi Merkezi, Sakıbın Köşkü Gastronomi Merkezi projesi ve Uluslararası URFES İsot Festivali'ne ev sahipliği yapmaktadır.

ŞIRNAK

Şırnak batıda Mardin, kuzeyde Siirt, kuzeydoğuda Hakkari illeri ile güneyde Irak ve Suriye devletleriyle çevrilidir. Tarihte Guti, Babil, Med, Asur, Pers, Sasani, Emevi, Abbasi, Selçuklular ve Osmanlıların hakimiyetinde olan Şırnak, özellikle kültür ve inanç turizmi bakımından önemli değerleri barındırmaktadır.

ŞIRNAK ZİYARETÇİ SAYILARI

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı konaklama istatistiklerine göre Şırnak ilindeki konaklama tesislerine 2019 yılı genelinde giriş yapan yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı 2018 yılına göre yüzde 9,7 oranında artarak 140 bin 464 kişi olmuştur. Pandeminin etkili olduğu 2020 yılında yüzde 2'ye yakın yükselişle 143 bin 153'e, 2021 yılında ise %3 oranında artışla 147 bin 460 kişiye yükselmiştir.

ŞIRNAK'TA TESİSE GİRİŞ SAYILARI				DEĞİŞİM (%)	
YIL	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	2019/2020	2020/2021*
2019	3.832	136.632	140.464	1,91	3,01
2020	1.799	141.354	143.153		
2021	3.733	143.727	147.460		

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

ŞIRNAK KONAKLAMA TESİS ALTYAPISI

Şırnak'ın konaklama altyapısı geliştirilme potansiyeli barındırmaktadır. Şırnak'ta işletme ve belediye belgeli 17 tesis, 2 bin 200 yatak bulunmaktadır. Bakanlıktan yatırım belgesi alan 1 tesisi de bu rakama eklendiğinde toplam tesis sayısı 18'e, yatak sayısı ise 2 bin 310'a yükselecektir. Şırnak'ta işletme Belgeli tesislerin 2'si beş yıldızlıdır. Şehirde dört yıldızlı bir, üç yıldızlı ise 2 tesis bulunmaktadır.

ŞIRNAK'TAKİ KONAKLAMA TESİSİ İSTATİSTİKLERİ			
Şehir	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Belediye Belgeli	11	334	904
İşletme Belgeli	6	647	1 296
Yatırım Belgeli	1	40	110
TOPLAM	17	1.021	2.310

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

SEYAHAT ACENTASI VE REHBER SAYISI

Şırnak'ta Türkiye Seyahat Acentaları Birliği'ne (TÜRSAB) bağlı olarak faaliyet yürüten 16 seyahat acentası hizmet vermektedir. Şırnak, yetki alanında toplam 15 ilin bulunduğu Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası'nın (ŞURO) yetki alanında yer almaktadır. ŞURO'ya bağlı toplam 181 rehber bölgede hizmet vermektedir.

ŞIRNAK'IN TURİZM DEĞERLERİ

Köklü bir tarihi geçmişe sahip Şırnak, zengin tarihi, kültürel kaynakları ve doğal değerleri ile turistik açıdan önemli bir potansiyele sahiptir.

İl genelinde yer alan tarihi eserler, doğal güzellikler ve turistik olarak görmeye değer pek çok yer bulunmaktadır. Bölge; camiler, kiliseler, kasırlar, kaleler bakımından zengindir.

İlin turizmde öne çıkan değerlerinin başında Nuh Tufanı sonucu, Hz. Nuh'un gemisinin konduğuna inanılan Cudi Dağı gelmektedir. İdil'de bulunan tarihi M.S. 57 senesine dayanan dünyanın en eski ikinci kilisesi olarak bilinen Meryem Ana Kilisesi de bölgenin önemli turizm değerleri arasında yer almaktadır. Ayrıca Nuh Peygamber Camii ve Türbesi, Mem-u Zin Türbesi, Cizre Camii, Kırmızı Medrese, Abdaliye Medresesi, Ebû'l İzz İsmail İbni Rezzaz El Cezerî Müzesi benzeri pek çok kültür ve inanç turizmi unsuru bölgede yer almaktadır. Bölgede Şah Ören Yeri, Finik Ören Yeri, Babil Ören Yeri, Kasrik Ören Yeri, Bazebe Ören Yeri gibi önemli ören yerleri bulunmaktadır.

Şırnak'ta bunun dışında termal turizm olanakları da barındıran kaplıca bölgeleri mevcuttur. Şehirde ayrıca Şah, Babil, Kasrik, Bazebe ören yerleri bulunmaktadır. Şırnak'ta Meryem Ana, Öğündük, Dera, Maraday kiliseleri, Cizre Ulu camii, Nuh Peygamber, Mecdiyye, Mushafireş, Mir Abdal camileri

bulunmaktadır. Kırmızı Medrese başta olmak üzere pek çok medresenin bulunduğu şehirde çok sayıda tarihi köprü de yer almaktadır.

Şırnak, el sanatları bakımından da kendine özgü bir zenginlik barındırmaktadır. Yüzyıllar boyunca Şırnak kültüründe önemli bir yere sahip olan Şal-Şapık Kumaşından giysiler, Şırnak (Jirki) ile (Guyan) kilimleri, ipek halıcılığı, Parzun çantalar, Hurcizin (at heybesi), Turik heybeler, Mizer örtüler, çoraplar, oya işlemleri gibi pek çok el sanatının olduğu bölgede bu el sanatları turizm açısından da farklı bir zenginlik içerir.

ŞIRNAK MUTFAĞI

Şırnak, kendine özgü yemekleri ve tatları ile otantik bir mutfağa sahiptir. Bu yönüyle gastronomi de Şırnak turizmi için değerlendirilebilecek bir unsurdur. Sebzedden et yemeklerine, salatalardan çeşit

çeşit tatlılara kadar gastronomi bakımından geniş bir yelpazeye sahip olan Şırnak'ın yöresel yemekleri arasında perde pilavı, meyre ve suryaz, kutlık, serbidev, hekeheşandi, şımşıpe, mahmılatık turşusu gibi kent mutfağının yapı taşları olarak tanımlanabilecek yemekler ön plandadır.

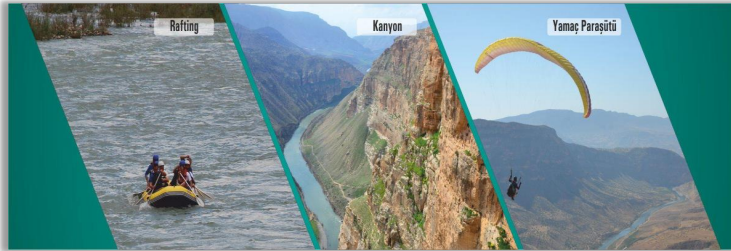
Şırnak'ın Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan "coğrafi işaret" olarak tescillenmiş; Cizre Memilheva Kurabiyesi, Şımşıpe, Cizre Luzine Tatlısı olmak üzere 3 yöresel tadı bulunmaktadır.

Siirt

Siirt, Mezopotamya ve Anadolu uygarlıklarının keşiştikleri alanda kurulmuştur. Bu yzden kuzeyinde ve gneyinde ortaya çıkan uygarlıklar, yorenin kltrel gelişmesinde etkili olmuştur. Błgenin

dağlık oluşu ve ulaşım imkanlarının yetersizliği, gelişmiş kentlerin kltür merkezlerinin ortaya çıkmasını engellemiştir. Hurri, Hitit, Urartu, İskit, Asur, Med ve Pers uygarlıkları błlgeye hakim olmuşlardır. Tarihi neolitik dōneme kadar uzanan ve birçok medeniyetin izlerini taşıyan Siirt, aynı zamanda farklı inanışların da yaşandığı bir coğrafya olmuştur. Bu özellikleriyle kltür ve inanç turizminde potansiyel barındıran Siirt, yōreye özgü zengin mutfağıyla gastronomi turizmi alanında da dikkat çeken bir destinasyon konumundadır. Siirt'te rafting, yamaç paraşütü gibi dođa sporları turizmi de yapılabilir.

SIIRT ZİYARETÇİ SAYILARI

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı konaklama istatistiklerine göre Siirt ilindeki konaklama tesislerine 2019 yılı genelinde giriş yapan yerli ve yabancı ziyaretçi sayısı 47 bin 94 kişi olurken bu sayı 2020 yılında pandeminin de etkisiyle 12,3 oranında düşüşle 41 bin 300 bin kişiye gerilemiştir. 2021 yılında ise yüzde 0,19 gibi küçük bir yükselişle 41 bin 377 kişi olmuştur.

SIIRT'TE TESİSE GİRİŞ SAYILARI					
YIL	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	DEĞİŞİM (%)	
				2019/2020	2020/2021*
2019	229	46.865	47.094	-12,30	0,19
2020	216	41.084	41.300		
2021	254	41.123	41.377		

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

SIIRT KONAKLAMA TESİS ALTYAPISI

Siirt'in konaklama altyapısı geliştirilme potansiyeli barındırmaktadır. Siirt'te işletme ve belediye belgeli 9 tesis ve 944 yatak mevcuttur. Siirt'te işletme Belgeli tesislerin bir adet 4, bir adet de otel bulunmaktadır.

SIIRT'TEKİ KONAKLAMA TESİSİ İSTATİSTİKLERİ			
Şehir	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Belediye Belgeli	7	298	570
İşletme Belgeli	2	187	374
TOPLAM	9	485	944

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

SEYAHAT ACENTASI VE REHBER SAYISI

Siirt'te Türkiye Seyahat Acentaları Birliği'ne (TÜRSAB) bağlı olarak faaliyet yürüten 9 seyahat acentası hizmet vermektedir. Siirt, yetki alanında toplam 15 ilin bulunduğu Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası'nın (ŞURO) yetki alanında yer almaktadır. ŞURO'ya bağlı toplam 181 rehber bölgede hizmet vermektedir.

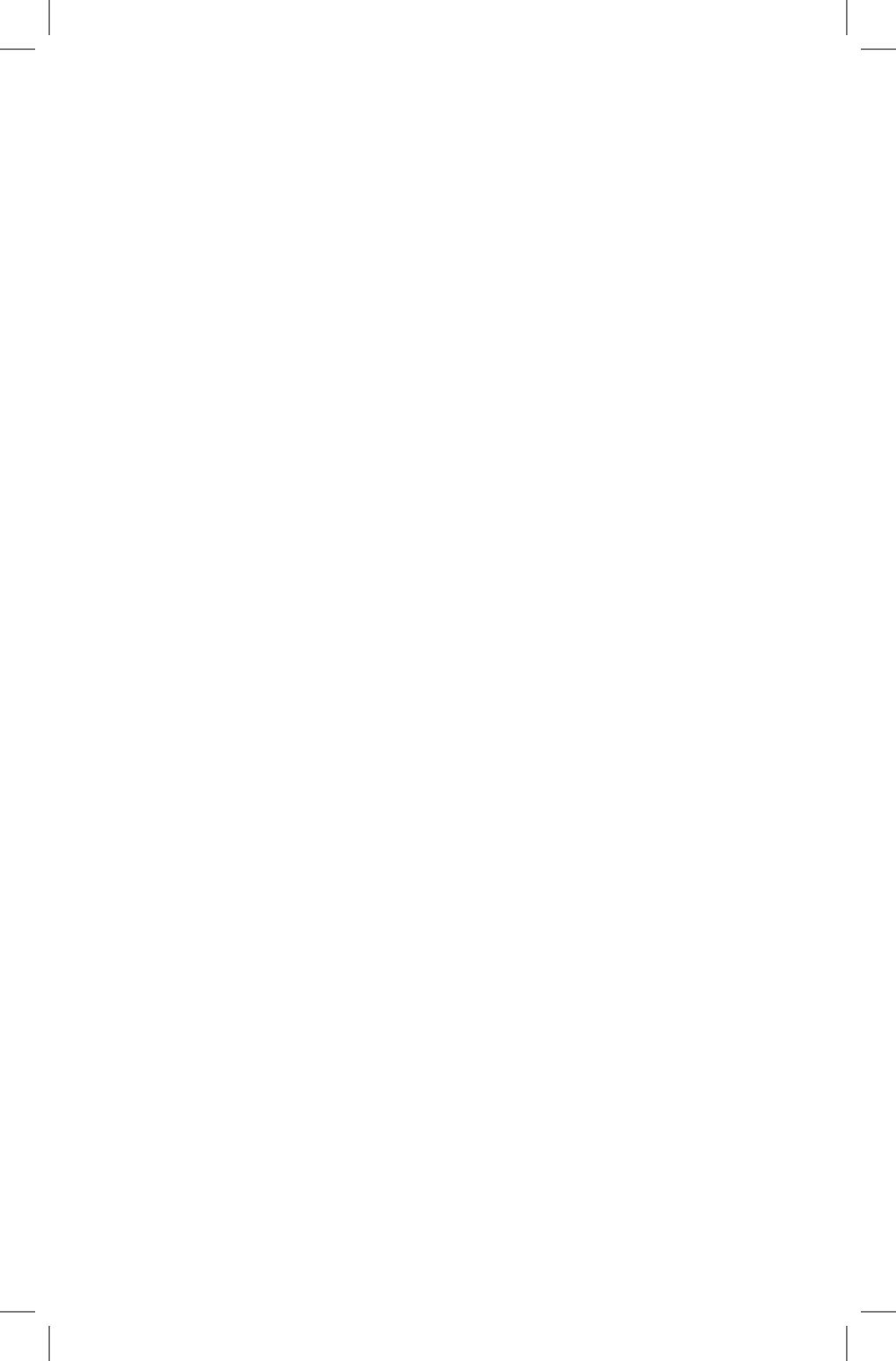
SIİRT'İN TURİZM DEĞERLERİ

Siirt'te yer alan ören yerleri ve inanç turizmi kapsamında ziyaretçi çeken cami, kilise ve türbeler önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Erzen Ören Yeri, Derzin Kalesi, İnce kaya (Kormas) Kalesi, İrun Kalesi, Şırvan (Küfre) Kalesi, Ulu Cami, Cumhuriyet Camii, Veysel Karani Hz. Türbesi, İbrahim Hakkı ve Hocası İsmail Fakirullah Türbesi, Sultan Memduh Türbesi, Şeyh Muhammed El Hazin Türbesi ile Hadervis Kilisesi ve Mir Yakup Manastırı Siirt'in öne çıkan tarihi ve kültürel değerleri arasında yer almaktadır.

Siirt'e özgü ürünler arasında Bittım sabunu, Siirt battaniyesi, Jirkan kilimi, Pervari balı ve Siirt fıstığı fıstık Siirt'e has ürünlerdendir. Öte yandan Siirt'e özgü yemekler arasında, Buryan (Perive) et yemeği ve fes şeklinde tencerelerde pişirilen perde pilavı öne çıkmaktadır. Siirt'in Pervani Balı, Siirt Buryan Kebabı, Siirt Perde Pilavı ve Siirt

Battaniyesi Türk Patent ve Marka Kurumu'ndan "coğrafi işaret" almıştır.

Dikilitaş Mah. Aşık Kerem Sk. No: 40 34349 Beşiktaş - İstanbul / TÜRKİYE

Tel: +90 (212) 259 84 04 Fax: +90 (212) 259 06 56

E-mail: tursab@tursab.org.tr Web: www.tursab.org.tr